Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פּרייז 20 גראָשען

הײַנט 8 זײַטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 203/1498	Łódź, Środa 29 sierpnia 1928 r.	זעקסטער יאָהרגאַנג	לאָדז, מיטוואָך, יג אלול תרפ"ח	Nr. 203/1498

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

גרויסער קוואַנטום ארץ ישראל טאַבאַק

ווערט געקויפט דורך דער פּוילישער רעגירונג.

וואַרשאַ, 28. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נעכטען איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע-קאָנפערענץ ביי דעם פּוילישען האַנדעלס אַטאַשע אין תל אביב ד"ר הויזנער.

אויף דער קאָנפערענץ האָט ד"ר הויזנער צווישען אַנדערעס ערקלערט, אַז שוין אין אַפּריל פון ה. י. האָט די פּוילישע רעגירונג בשטעלט אין פּאַלעסטינא 5 טויזענד קילאָ טאַבאַק. דער טאַבאַק איז איצט אין פּויזען געוואָרען אויסגעפּרובט און ער איז געפינען געוואָרען פון זעהר אַ הויכער קוואַליטעט. די רעגירונג האָט דעריבער זיך רעצידירט צו שליסען אַ אָבמאַך מיט דער געזעלשאַפט פון די יודישע טאַבאַק-פּלאַנצער (אגודת מגדלי טבק) אין פּאַלעסטינא און איינקויפען אַ גרעסערען קוואַנטום טאַבאַק, וואָס וועט גערהען אויף פּאַפּיראָסען. די פּאַפּיראָסען וועלען אויסגעאַרבייט ווערען פון פּוילישען מאָנאָפּאָל און וועלען האָבען אַ העברעאישע אויפשריפט. די פּאַפּיראָסען וועלען אויך גערהען אויף עקספּאָרט.

ד"ר הויזנער האָט אויך בעריהרט די פראַגע פון די האַנדעלס-בעציהונגען צווישען פּוילען און ארץ-ישראל און האָט אָנגעוויזען, אַז אַ סך שולדיג אין דעם, וואָס עס זענען נישט אויסגענוצט געוואָרען די מעגליכקייט צו פערקניפּען ענגערע האַנדעלס-בעציהונגען צווישען ביידע לענדער זענען די פּוילישע אינדוסטריעלער, וואָס בעזיצען נישט די נויטיגע איניציאַטיווע אין דער הינזיכט. אַ גרויסע שטערונג איז אויך די קאָמוניקאַציע-שוועריגקייטען. עס וואָלט דעריבער נעווען זעהר געוואונשען, אַז פּוילען זאָל האָבען איינענע שיפען, וואָס ז לעי פערמיטלען אין דעם פערקעהר צווישען ביידע לענדער.

ווי ד"ר הויזנער האָט ווייטער ערקלערט זאָל זיך מיניסטער קוויאַטקאָווסקי האָבען פעראינטערעסירט מיט דער ראָזינער פראַגע, און עס איז גאַנץ מעגליך, אַז אינגיכען וועלען מיר האָבען אַ דירעקטען שיף-פערקעהר צווישען פּוילען און ארץ-ישראל.

צום סוף האָט ד"ר הויזנער ערקלערט, אַז „פּיקא" האָט בעשלאָסען איבערצוגעבען צו דער היספּאָזיציע ספּעציעל פאַר די פּוילישע יודען אַ גרויסען שטח ערד. אויף דער ראָזינער ערד וועלען פערזאָגען, וואָס וועלען בעזיצען אַ 400 ענגליש פונט זיך קענען פערהעלטנישמעסיג איינאָרדנען.

מין. זאַלעסקי'ס בעראַטונגען אין פּאַריז

וועגען דער עוואַקואַציע פון אויבער-רהיין און דער אַנשלוס-פראַגע.

בערלין, 28 (ס. טעל.) „טעל. אוניאָן" מעלדעט פון פּאַריז, אַז די מיניסטאָרען זאַלעסקי און בענעש האָבען אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ וועגען דער שטעלונג פון פּוילען און טשעכאָסלאָוואַקיען צו דער פראַגע פון דער עוואַקואַציע פון אויבער-רהיין און פון אַנשלוס פון עסטרייך צו דייטשלאַנד צווישען ביידע מיניסטאָרען איז געקומען צו אַ פערשטענדיגונג בנוגע ביידע פראַגען און עס איז בעשלאָסען געוואָרען אויף דער צוקונפט צו האַנדלען אין דעם דאָזיגען געמיינזאַם.

ווידער אויסגעבראָכען קאַמפען אין מאַנדזשוריען.

פּעקין, 28. (א. ה.) נאָך אַ לענגערען וואַפענשטילשטאַנד איז ווידער געקומען צו אַ בלוטיגען צוזאַמענשטויס צווישען די מאַנדזשורישע אָבטיילונגען און דער דרום-אַרמעע. לויט די לעצטע ידיעות איז טיען-טסין פערנומען געוואָרען דורך דער צפון אַרמעע צוליב וואָס דאָס דרום-מיליטער איז אָבגעשניטען געוואָרען פון איהר באַזע. קיין פּעקין זענען איבערגעפיהרט געוואָרען זעהר אַ סך פערוואונדעטע.

זיצונג פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט

אַ נייע פעראָרדנונג וועגען אויסבאַקען פון ברויט.

וואַרשאַ, 8: (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון עקאָנאָמישען קאָמיטעט ביים מיניסטאָרען-ראַט. דער פאָרשלאַג פון האַנדעלס-מיניסטעריום בנוגע דעם אָפּמאַך מיט דער האַרימאַן געזעלשאַפט וועגען די קוילען-גרובען אין אויבער-שלעזיען איז נישט בעטראַכט געוואָרען.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען אַרויסצוגעבען אַ פעראָרדנונג וועגען דעם אופן פון מאָהלען פון מעהל און פון אויסבאַקען פון ברויט.

מעומק לבנו הננו משתתפים בצערו הגדול של יושב-ראש חברתנו

חיים אוירבאך נ"י במות עליו אבין המצוין במדותיו הטובות

יששכר בנימין נ. ע.

בעבודתו לטובת רעיוננו ימצא נחומים!

הועד וחברי „צעירי ישראל" בלודז.

קאַליגראַף

ל. בערמאַן

(דער יונגער) וואוינט אויף זאַוואַדזקאַ 19, 1-טער שטאָק, און לערנט אויס שעהן און שנעל שרייבען און אויך גוט אַ יודישען בריף אין 15 לעקציעס

געדענקט: זאַוואַדזקאַ 19

Gimnazjum Humanistyczne Męskie

I. Kacenelson

Cegielniana 28, tel. 51-79

עס ווערען אָנגענומען שילער אין אַלע קלאַסען.

פאַר אַביטוריענטען פון האָלקס שילען און מאַר שילער פון די העכערע קלאַסען (5-טען און 6-טען) וועלען געמאַכט ווערען ציטווייליגע ערלייכטערונגען בנוגע די העברעאישע לימודים.

עס ווערען אויך אָנגענומען קינדער פון 4 יאָהר אָן אין אונזער ערשטען גן-ילדים (פרעבעל-שולע) אונטער דער ליישונג פון דער העברעאישען בעוו. פעדאַגאָגין ש. קאַצענעלזאָן-פיינשטיין

מיט איינשרייבונגען זיך ווענדען אין דער קאַנצעלאַריע טעגליך פון 11 ביז 2 בייטאָג און פון 5 ביז 7 אָווענד.

די דירעקציע.

DR. med. DONCHIN מאָניושקי 1 MONIUSZKI 1, טעלעפאָן 9-97.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט קיין פּוילען.

נעמט אָן טעגליך פון 10–1 מיטאָג און פון 4–7 נ.מ.

זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

Dr. Krausch

פּיעטריקאָווער 86

ספּעציאַליסט פאַר אויגענקראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט.

האַנדווערקער-פעראיין, אַגראָדאָווע 9.

אַכטונג, האַנדווערקער!

קומט תיכף אַרויסנעהמען די

האַנדווערקער-קאַרטע.

די פעראיינס-קאַנצעלאַריע איז טעטיג פון 10 אַ זייגער פריה ביז 10 אַ זייגער אין אָווענט אָהן איבעררייס!

די פערוואַלטונג.

ערקלערונג.

דערמיט ערקלער איך עפענטליך, אַז אויף דער אויפפאָדערונג פון די ה"ה איצקאָוויטש און פינקעלשטיין אַז איך זאָל זיך צושטעלען אין פעראיין אויף אַלעף 1-טער מאַי 2 האָב איך פינקטליך ערפילט. נישטאָט אָבער דעם ענין מיט מיר אויף אַ פרידליכען אופן דורכצוקומען, האָבען זיי ערקלערט, אַז נאָר אין געריכט וועלען זיי דעם דאָזיגען ענין ערלעדיגען.

איך ערקלער דעריבער, אַז כ'גיב איבער דעם גאַנצען ענין אין געריכט און איך וואַרף פון זיך אַראָפּ יעדע פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די ווייטערדיגע פאָלגען.

מיט דרך-ארץ

י. לאַנג, בזשעזשינער 21.

דאַנקזאַגונג.

דערמיט דריק איך אויס מיין איניגסטען דאַנק דעם ה' ל. שאַקין פאַר די פעדאַגאָגישע אונטערריכט און זאָרגפעלטיגע אויפזיכט איבער מיין זוהן אין זיין גימנאַזיום. וואו ער האָט זיך געלערנט אין משך פון 8 יאָהר און וואו ער האָט אויך בעקומען די מאַטורע.

מ. גרינשטיין,

הויז-אייגענטימער

ווסכאָדניאַ 42.

יוד. פּראָפ. מאַגאַזין = שניידער = פעראיין

אַלעע 1-טער מאַי 2.

אַכטונג, מענער-מאַגאַזין-שניידער!

צוליב דעם, וואָס די בעשטימטע קאָנפערענץ מיט די מאַגאַזינערס איז נישט צושטאַנד געקומען רופען מיר היינט מיטוואָך 8 אַ זייגער אָווענד אַ פערזאַמלונג

פון גאַנצען פאַך כדי אָנצונעמען אַ שטעלונג צו דער גרינגשעצענדער בעציהונג מצד די מאַגאַזינערס. די פערוואַלטונג

אַנאַנסען אין נייעם פאָלקסבלאַט האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג!

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אויס דער פאַמיליע בערלינער צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכע שוועסטער און שוועגערין

נ"ע

יענטע ווערדיגער

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

דאָס פערסאָנאַל פון דער פירמע

אַ. מ. בערלינער, לאָדז

אַלע מלוכות פון דער וועלט

זענען איינגעלאַדענט געוואָרען אונטערצושרייבען דעם אנטי־מלחמה־אָפּמאַך.

פאַריז, 28. (ספּ. טעל.) די „האַוואַס"־אַגענטור האָט פונאַנדערגעשיקט אַן אָפיציעלען קאָמוניקאַט, אין וועלכען עס ווערט געמעלדעט, אַז די פאָרשטעהער פון 15 מלוכות נאָכ'ן אונטערשרייבען דעם אַנטי־מלחמה־אָפּמאַך לאַדען איין, בכדי צו צוגעבען דעם אָבמאַך אַן'אוניווערסאַלען כאַראַקטער, אַלע אַנדערע מלוכות צוצוטרעטען צום אַנטי־מלחמה אָבמאַך. די רעגירונג פון די פעראייניגטע שטאַטען האָט בעפולמעכטיגט איהרע פאָרשטעהער אין די בעזונדערע מלוכות, דאָס זיי זאָלען מעלדען דאָס די דאָזיגע מלוכות, אַז זיי קענען אונטערשרייבען דעם אָבמאַך, נאָך איידער די 15 מלוכות, וואָס האָבען איהם אונטערגעשריבען וועלען איהם ראַטיפיצירען. נאָר בנוגע צוויי מלוכות האָבען די פעראייניגטע שטאַטען נישט געקענט נעהמען אויף זיך די איניציאַטיוו, און נעמליך בנוגע סאָוויעט־רוסלאַנד און אַפגאַניסטאַן. די רעגירונג פון די פעראייניגטע־שטאַטען האָט דעריבער געבעטען די פראַנצויזישע, אַז זי זאָל מאַכען די דערמאָהנטע רעגירונגען די געהעריגע פאָרשלאַגען. פראַנקרייך האָט דאָס צוגעזאָגט צו מאַכען.

ערלויבט די יודישע האַנדווערקער אין רומעניען

צו אַרבייטען זונטאַג.

בוקאַרעשט. (יט"אַ). דאָס רומענישע אַרבייטס־מיניסטעריום האָט בעוויליגט די השתדלות פון יודישען האַנדווערקער־פעראיין וועגען ערלויבען צו אַרבייטען אום זונטאַג. די השתדלות איז בעוויליגט געוואָרען מיט'ן תנאי, אַז די בעלי־מלאכות זאָלען דערביי זיך נישט בענוצען מיט קיין פרעמדע אַרבייטער, אַ חוץ זייערע משפחה־אָנגעהעריגע און אַז די וואַרשטאַטען זאָלען בעת דער אַרבייט זיין געשלאָסען.

די „היאַס"־דירעקטאָרען אין בעלגיען.

אַנטווערפען, (י.ט.א.) דער דירעקטאָר פון „היאַס־יק"א־עמיגדירעקט" אין בערלין ה' דזשעמס בערנשטיין און דער וויצע־פּרעזידענט פון אַמעריקאַנער „היאַס" ה' אַדאָלף קאָפּעלאַנד האָבען אויף זייערע צוריקרייזע קיין אַמעריקאַ געווייזט עטליכע טעג אין אַנטווערפען, וואו זיי האָבען אונטערהאַנדעלט מיט דער היגער געזעלשאַפט „עזרה" וועגען פערשידענע עמיגראַציע־פראַגען. ה' קאָפּעלאַנד האָט ערקלערט צוו. אַנד., אַז אין אַמעריקאַ הערשט לעצטענס די מיינונג, אַז די לאַגע אין מזרח־אייראָפּאַ האָט זיך אויף אַ פיל פערבעסערט, אַז דאָס מזרח־אייראָפּעאישע יודענטום נויטיגט זיך נישט מעהר אין דער הילף פון אַמעריקאַ. ערשט זיין שטודיען רייזע איבער אייראָפּאַ האָט איהם איבערצייגט, אַז נישט נאָר די לאַגע האָט זיך נישט פערבעסערט, נאָר זי איז ממש פערצווייפעלט.

אַ פיהרער פון די אונגאַרישע ראַסענשיצלער

ווערט אַ וויצע־מיניסטער.

בודאַפּעשט, (י.ט.א.) דער געוו. פיהרער פון די אונגאַרישע ראַסענשיצלער דעפּ. יוליוס געמבעז, איז בעשטימט געוואָרען אַלס אונטערשטאַטס־סעקרעטאַר אין מיניסטעריום פאַר לאַנד־פערטיידיגונג. ווי מיר האָבען מיטגעטיילט האָט געמבעז נישט לאַנג דורכגעפיהרט די פעראייניגונג פון זיין פאַרטיי מיט דער רעגירונגס־פאַרטיי. געמבעז איז דער פערבינדונגס־מאַן צווישען די אונגאַרישע ראַסענשיצלער און די דייטשע עקסט רעכטע עלעמענטען.

בעשטימט אַ יוד אַלס לעטלענדישען גענעראַל־קאָנסול אין ירושלים.

ריגע. (יט"אַ). אַלס לעטלענדישער עהרען־קאָנסול אין ארץ־ישראל איז בעשטימט געוואָרען דער בעקאַנטער יודישער אינדוסטריעלער מרדכי כספּי. ה' כספּי איז אַן'אייגענטימער פון אַ גרויסער אימפּאָרט־פירמע אין ארץ־ישראל, וואָס בעזיצט אָבטיילונגען אין ירושלים, חיפה, יפו און אַנדערע שטעדט.

אַ יודיש עמיגראַנטען־הויז אין בוקאַרעשט.

בוקאַרעשט. (יט"אַ). בעת'ן בעזוך פון וויצע־פּרעזידענט פון „היאַס" ה' קאָפּעלאַנד אין רומעניען איז צוו. אַנד. בעשלאָסען געוואָרען צו גרינדען אין בוקאַרעשט אַן'עמיגראַנטען־הויז פאַר די עמיגראַנטען, וועלכע קומען פון גאַנצען לאַנד צוליב וויזעס און יורידישע אַנגעלעגנהייטען און מוזען פערברענגען אין דער הויפּט־שטאָדט אַ געוויסע צייט. קאָפּעלאַנד האָט מנדב געוועזן אויף דעם צוועק 1500 דאָלאַר.

איצט האָט די חברה „הכנסת אורחים" געשענקט דעם „היאַס" אַ צוויי־שטאָקיג הויז אין דער ווערט פון 5000 דאָלאַר. די איבעריגע סומען, וואָס זענען נויטיג פאַר דער איבערבויאונג פון הויז און זיין איינאָרדנונג, וועלען געזאַמעלט ווערען אין אַמעריקאַ און רומעניען.

וועגען זיכערען די יודישע אַרבייט אין פּתח תקוה.

יפו, (י.ט.א.) דער שטעלפערטרעטער פון יפו'ער דיסטריקט קאָמיסאַר האָט איינגעלאַדען די פאָרשטעהער פון די קאָלאָניסטען און דער אַרבייטערשאַפט פון פּתח־תקוה אויף אַ קאָנפערענץ געווידמעט דער זיכערונג פון דער בעשעפטיגונג פון יודישע אַרבייטער בעת די פּאָמעראַנצען ערנטען אין פּתח תקוה. דער קאָמיסאַר האָט דערמאָנט די בעדויערענסווערטע געשעהענישען פון פאַריגען יאָהר און האָט געבעטען די קאָלאָניסטען, דאָס אין די קאָנטראַקטען, וועלכע זיי וועלען שליסען מיט די אַראַבישע פרוכטען־סוחרים זאָלען זיך די לעצטע פערפליכטען צו בעשעפטיגען יודישע אַרבייטער ביים זאַמלען די פרוכטען. די קאָלאָניסטען האָבען געענטפערט, דאָס זיי זענען גרייט אַלץ צו טון אין דער ריכטונג אָבער זיי בעזיצען נישט קיין שום מיטלען, כדי צו צווינגען די אַראַבישע סוחרים צו בעשעפטיגען יודישע אַרבייטער.

לויט'ן פאָרשלאַג פון די אַרבייטער־פאָרשטעהער איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע, וואָס וועט גענוי אונטערזוכען דעם גאַנצען ענין.

צום נייעם טעאַטער־סעזאָן אין אַמעריקא

עפענט זיך מיט 6 טעאַטערן ווייניגער, ווי אין פאָריגען יאהר.

ניו־יאָרק, (י.ט.א) ווי עס האָט מיטגעטיילט דער סעקרעטאַר פון יודישען אַרטיסטען־פעראיין אין אַמעריקא וועלען אין דעם נייעם טעאַטער־סעזאָן אין אַמעריקאַ געעפענט ווערען 18 טעאַטערן אַנשטאַט 24 ד. ה. מיט 6 יודישע טעאַטערן ווייניגער, ווי אין פאָריגען יאָהר. דער פעראיין פון יודישע אַרטיסטען צעהלט 350 מיטגלידער, פון וועלכע 90 זענען היי־יאָהר נישט אַנגאַזשירט געוואָרען.

—:O:—

דער פעראיין פאַר יודישע פאָלקס־שולען און פאָרשול ערציהונג
(צעגעלניאַנאַ 75)
איז מודיע, אַז פון דעם נייעם שול יאָהר 1928/29 ווערט געעפענט ווערען
אַ העברעאישער
גן־ילדים
אויפ'ן נאָמען פון
שלום־עליכם
דער „גן־ילדים" וועט געפיהרט ווערען לויט די פאָדערונג פון דער מאָדערנסטער פעדאַגאָגיק און וועט שטעהן אונטער דער לייטונג פון
אַ קוואַליפיצירטער פרעבעליסטין.
איינשרייבונגען טעגליך פון 9–1 אין דער קאַנצעלאַריע פון „גן־ילדים"
צעגעלניאַנאַ 75, טעל. 34-13.

8־קל. רעליגיעזע גימנאַזיע
תורה ודרך ארץ
„בית אולפנא"
לאָדז, צעגעלניאַנאַ 60
מאַכט בעקאַנט, אַז שילער ווערען נגענומען טעגליך פון 10 ביז 1 מיטאָג אין קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום.
בעמערקונג: פאַר פעהיגע שילער פון פאָלקס־שולען בעדייטענדע הנחות.
די דירעקציע.

Roczny Wieczorowy Kurs Tkactwa
przy Szkole Przemysłowej
Pomorska 46/48, tel. 63-80.
ס'ווערט געלערנט: בינד־טעאָריע, וועב טעכנאָלאָגיע, שטאָף־קענטניס און געוועב־אַנאַליזן.
די קאַנצעלאַריע פון די קורסען נעהמט אָן איינשרייבונגען מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון 7–9 אָוועגד.

7-io KLASOWA SZKOŁA PRYW. MĘSKA
(z pr. szk. państw.)
Sz. Szuldenrajna
29 Południowa 29
איז די געוואונשענע שולע פאַר קינדער, וואָס די עלטערן ווילען זיי געבען צוזאַמען מיט וועלטליכע בילדונג, אַ שטרענג רעליגיעזע ערציהונג און גרינדליכע לעהרע אין תנ"ך, העברעאיש ווי אויך אין תלמוד.
דאָס לעהר־פּערסאָנאַל בעשטעהט פון די בעסטע פּעדאַגאָגישע קרעפטן.
אין פאָרבערייטונגס קל. ווערן אָנגענומען שילער פון 5½ יאָהר אָהן שום קענטניש.
איינשרייבונגען טעגליך אין אַלע קלאַסען פון 9 ביז 2 און פון 4 ביז 6.

קוראַטאָריום פון די „בית־יעקב"־שולען אין לאָדז.
אַרט. 7 קל. טעכטער־שולען „בית־יעקב" צעגעלניאַנאַ 24, טעל. 70-28 פּיָטראָקאָווסקאַ 2, טעל. 70-27
מעלדונג.
אויף די פיל אָנפראַגען פון די עלטערן וועגען אַריינצונעהמען זייערע קינדער אין אונזערע שולען מעלדען מיר: אין די קלאַסען A, B, C, ווערען נאָך אָנגענומען איינציגע שילערינס.
גלייכצייטיג ווערען געגרופּט אַלע נייע איינגעשריבענע שילערינס פון די IV, V, VI, VII אַדזשאַלען ווי אויך פון V־טער גימנ. קל. צו דעם עקזאַמען פון די למודי־קודש וואָס קומט פאָר דאָנערשטאַג, דעם 30־טען שערפּיען, 9 פריה, אין דער שולע, צעגעלניאַנאַ 24.
עס ווערט אויך געמאָלדען, אַז פרייטאַג, דעם 31־טען שערפּיען, 9 פריה, מוזען אַלע שילערינס קומען אין די קאַנצעלאַריעס פון די שולען צו וועלכע זיי זענען פערשריבען. כדי אויסצונעמען זייערע „שילערין־לעגיטימאַציע".
גלייכצייטיג זענען מיר מודיע, אַז עס האָט זיך שוין אָנגעהויבען די איינשרייבונגען צו די אָוונד־קורסען פאַר ערוואַקסענע ווי אויך אין דער פרעבעל שולע.
איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען טעגליך אין די קאַנצעלאַריעס פון די אויבענדערמאָנטע שולען פון 10–12 פריה.
בעמערקונג: צום נייעם שול־יאָהר ווערט געעפענט אָוונד־קורסען אויך אין דער שולע צעגעלניאַנאַ 24. מאָנטאַג, דעם 3־טען ווערשעשען הויבען זיך אָן די רעגולערע לימודים.
די לייטונג.
2352

מאַסאַזש־ און היילגימנאַסטיק־שולע און קאַבינעט
פון דר. מעד.
ב. שמירגעלד
צעגעלניאַנאַ 8, טעל. 51-89.
[illegible]
זמנמשאָג פון 3–5 נאָכמ.

Dr. med.
BRAUN
וואוינט יעצט
6־טען שערפּיען 1
(בענעדיקטאַ) טעל. 40-26
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
נעמט אָן פון 9–11 פריה און פון 5 ביז 8 אָוועגד.

דער פעראיין פאַר יודישע פאָלקס־שולען און פאָרשול־ערציהונג
לאָדז, צעגעלניאַנאַ 5
איז מודיע, אַז פונ'ם נייעם שול־יאָהר, 1928/29 האָט ער איבערגענומען אין זיין רשות די שולע „יבנה" צעגעלניאַנאַ 75, וועלכע ער וועט פיהרן צוזאַמען מיט דער העברעאישער שולע אויפ'ן נאָמען פון שלום־עליכם אַלס
אַ 7־קלאַס. העברעאישע
קאָעדוקאַציאָנס־שולע
דאָס בעווכען די שולע בעפרייט פון שול־צוואַנג.
איינשרייבונגען טעגליך פון 9–1 מיטאָג, צעגעלניאַנאַ 75, טעל. 34-13.

Gimnazjum męskie
z prawami gimnazjów państwowych
L. SZAKINA w ŁODZI.
18 PIOTRKOWSKA 18
די עקזאַמענס וועלען זיך אָנהויבען דאָנערשטאַג, דעם 30. אויגוסט. איינשרייבונגען פון נייע שילער נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום פון 10 ביז 12 און פון 6 ביז 8 אָוועגד.
ביטעס פון נייע שילער נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון גימנאַזיום פון 10 ביז 12 פאָרמיטאָג און פון 6 ביז 8 אָוועגד.
עס ווערען אָנגענומען אָנפענגער (פון 6 יאָהר אָן) אָהן שום פאָרבערייטונג.

לאדז, 29 אויגוסט 1928

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 29 אויגוסט 1928

ענין=ווילנא פאר'ן פעלקער=בונד.

מיט ליטע איז פאריגע וואך געווען א פריש קאנבעוויש.

די פוילישע רעגירונג האט סאַגעשלאגען צונויפצורופען די פויליש-ליטווישע קאנפערענץ קיין גענף.

די כונה פון פוילען איז געווען, אז דארט אונטער'ן אויג פונם פעלקער-בונד-ראט וועט זיך וואלדעמאראס שוין נישט קענען אויסדרעהען, און מען וועט קענען אדורכקומען, איז גוט — טאמער נישט, וועט מען כאטש קענען ווייזען דעם פעלקער-בונד: נא, זעהט, מיר האבען שוין אנגעווענדעט אלע מיטלען געגען דער עקשנות'דיגער ליטוועשקע. מיר האבען שוין אלץ געטון, מיר האבען שוין מיט איהר גערעדט מיט „גוטען און מיט בייזען“ און ס'העלפט נישט, זי האט זיך איינגעשפארט און וויל נישט נאכגעבען!

וואלדעמאראס אבער איז פידוע געווען קלוגער, און האט דעם דאזיגען פארשלאג נישט אנגענומען, ארויסשטעלענדיג פערשידענע טענות, אז גענף איז נישט דאס ריכטיגע ארט, אז ה' שומלאקאווסקי, וועלכער האט פערטרעטען דעם פוילישען אויסען-מיניסטער זאלעסקי, איז נישט בעפולמעכטיגט צו בעשטימען וועגען דעם טערמין פון די פערהאנדלונגען און נאך כדומה.

דערויף האט מינ. זאלעסקי געענטפערט, אז הגם ס'וואלט פאר איהם געווען זעהר גינסטיג, די קאנפערענץ זאל פארקומען דעם 27 ד.ח. אין גענף, ווייל ער קלייבט זיך גראד דארט אהין אבצופאהרען צו דער זיצונג פונם פעלקער-בונד-ראט, פונדעסטוועגען געהט ער איין אויך אויף קעניגסבערג—

איבריגענס גיט ער איבער דעם ה' שומלאקאווסקי, די פולמאכטען צו בעשטימען דעם ארט און טערמין פון די פערהאנדלונגען.

דא אבער האט זיך ארויסגעוויזען די גאנצע צביעות פון וואלדעמאראס'ן. ער האט דעם דאזיגען נייעם פארשלאג אויך נישט געוואלט אננעמען, ענטפערענדיג מיט א נאטע, אין וועלכער ער זוכט פערשידענע תירוצים.

ווי ס'איז שוין פאר אלע קלאהר, איז זיין כונה א פשוטע:

ער וויל אויף וואס ווייטער פערשלעפען די פויליש-ליטווישע קאנפערענץ, כדי איהרע רעזולטאטען זאלען נישט קענען בעטראכט ווערען אויף דער איצטיגער סעסיע פונם פעלקער-בונד-ראט.

דערווייל קומט זיך היינט, מיטוואך, דעם 29 אויגוסט צונויף אין גענף דער קאנגרעס פון די נאציאנאלע מינדערהייטען, און הגם דער דאזיגער קאנגרעס ווערט נישט רעפרעזענטירט דורך קיין אפיציעלע פערטרעטער פון די פערשידענע לענדער, ווערען דארט אבער בעהאנדעלט פראגען, וואס זענען שטארק נוגע כמעט אלע מלוכות אין אייראפע, ווארום די לאגע אין דאס רוב מדינות איז היינט אזא, אז אדער יענער ביי מיר אדער איך ביי יענעם איז אין דער מינדערהייט.

בפרט איז דער היינטיגער קאנגרעס וויכטיג, ווייל לויט ווי מען פערזיכערט, האט דער קאנגרעס בדעה דאס מאל ערנסט צו בעטראכטען און צו פארשען די מיטלען און וועגען, וואס קאנען פיהרען צו א געמיינזאמע מיטארבייט צווישען די מינדערהייטס-פעלקער און די הערשענדע נאציעס אין די ראמען פון די בעזונדערע מלוכות.

ועל כולם אבער וועט זיך סוף וואך אין דעם זעלבען גענף אנהויבען די הערבסט-סעסיע פון פעלקער-בונד.

דער סדר היום פון די פעלקער-בונד זיצונגען וועט האבען צו טון מיט א סך קאמפליצירטע ענינים און שטרייט-פראגען.

נאר דער גרעסטער פלאנטער, וועלכען די שופטים פון פעלקער-בונד וועלען דאך האבען פונאנדערצוּוויקלען, איז נאך אלץ דער אלעמען גוט בעקאנטער ענין-ווילנע, און דא וועלען מיר זעהען, צי מ'קאן ווארטען, אז דער קאנפליקט צווישען פוילען און ליטע זאל זיך פערענדיגען נאך אין אונזערע צייטען, אדער דאס איז א ענין פון לעתיד לבוא.

ל. צ.

—:o:—

מצב פון דער פוילישער לאנדווירטשאפט

ס'מוז אדורכגעפיהרט ווערען א רעפארם פון דעם שטייערן-סיסטעם.

צוויי דריטעל פון דער בעפעלקערונג אין פוילען פערנעהמט זיך מיט לאנדווירטשאפט. ס'איז דעריבער קיין וואונדער נישט, וואס דער עקאנאמישער מצב פון אט דער גרעסטער טייל פון אונזער בעפעלקערונג, איהר בעסערער, צי אויך ערגערער מצב, האט א גרויסע השפעה אויף דעם אלגעמיינעם וואוילשטאנד פון דער גאנצער מלוכה.

קאמיר-זשע צוקוקען זיך, ווי זעהט אויס די עקאנאמישע סיטואציע פון אט דער גרעסטער מעהרהייט פון אונזער בעפעלקערונג לויט דער מיינונג פון איהרע אייגענע אווטאריטעטע פארשטעהער

נישט לאנג איז אין פראג פארגעקומען דער צוזאמענפאהר פונ'ם אזוי-גערופענעם „גרינעם אינטערנאציאנאל“, ד. ה. פון די אגראריער-פארשטעהער פון אלע אייראפעאישע מלוכות. אויף דעם דאזיגען צוזאמענפאהר איז אויך פוילען געווען רעפרעזענטירט, און בראש פון דער פוילישער דעלעגאציע איז געשטאנען דער פרעזעס פון דער צענטראלער לאנדווירטשאפט-געזעלשאפט אין פוילען, אינזשינער פוטעק, וועלכער האט ביי דער געלעגענהייט געגעבען דער פראגער פרעסע אן אינטערוויאו וועגען דער סיטואציע אין דער פוילישער לאנדווירטשאפט.

אינ'ם דאזיגען אינטערוויאו האט ה' פוטעק געגעבען א רייהע העכסט-אינטערעסאנטע און כאראקטעריסטישע ערקלערונגען. ער האט צווישען אנד. געזאגט:

„א דאנק דער ראציאנעלער און ציל-בעוואוסטער פאליטיק פון דער רעגירונג ענטוויקעלט זיך די לאנדווירטשאפט אין פוילען אויסגעצייכנט. ריזיגע פארשריטען ווייזט ארויס די פלעגונג פונ'ם קארן און פונ'ם דארפס-אינווענטאר. עס פערגרעסערט זיך כסדר דער פערברויך פון קינסטליכער בעמיסטיגונג. א דאנק וועלכער ס'שטייגט די אקטיוויטעט פון דער ערד און גלייכצייטיג אויך דער וואוילשטאנד פון דער גאנצער מלוכה. דער וואוקס פון דער ערד-פראדוקציע גיט דער לאנדווירטשאפט די מעגליכקייט בייצוטראגען די פערהעלטנישמעסיג גאנץ הויכע שטייערן (!?). ס'איז אבער נישט ראטזאם א צו שטארקע שטייערן-בעלעסטיגונג פון דער לאנדווירטשאפט, ווייל דאס וואלט פערקלענערט דעם אומזאץ-קאפיטאל און במילא שוין אויך די פראדוקציע“.

ווייטער האט נאך ה' פוטעק צוגעגעבען:

„אין די לעצטע יאהרען האט ביי אונז שטארק געשטיגען די פראדוקציע און דער עקספארט פון פוטער. אין לאנדאן און אין בערלין הערשט נאך א שטארקע נאכפראגע אויף אונזער פוטער, מחמת זיין הויכער אייגענשאפטס-מארקע“.

צוריקקעהרענדיג זיך ווידער צו דער פאליטיק פון דער פוילישער רעגירונג אין בעצוג צו דער לאנדווירטשאפט, האט ה' פוטעק פארגעזעצט:

„די רעגירונג פון מארשאל פילסודסקי שטיצט די לאנדווירטשאפט מיט אלע מעגליכקייטען. די לאנדווירטשאפט בעקומט פון דער רעגירונג ביליגע און לאנג טערמיניגע קרעדיטען, וואס עס ווירקט מיט צו דער פערביליגונג און פערגרעסערונג פון דער פראדוקציע. בעזונדערס ווערען געשעצט מיט ביליגע קרעדיטען די קלענערע לאנדווירטען, וועלכע האבען א דאנק דעם בעקומען די מעגליכקייט זיך צוריקצוקערען צום פאר'מלחמה'דיגען מצב. די גרעסערע לאנדווירטען ווידער האבען שוין אפילו איבערגעשטיגען די פאר'מלחמה'דיגע מדרגה“.

און דער אויספיהר פון ה' פוטעק איז:

„איהרע אויפגאבען און פליכטען בנוגע דער מלוכה פיהרט אויס די פוילישע לאנדווירטשאפט אין דער פולער מאס: זי טראגט אויס אויף איהרע פלייצעס די גרעסטע (?!—) מלוכה לאסטען, בעזונדערס אויפ'ן געביט פון שטייערן, מחמת דער לאנדווירט, אין געגענטייל צום אינדוסטריעלער, קען בשום אופן נישט פערבארגען זיינע הכנסות“.

די דאזיגע ערקלערונג פונ'ם פרעזעס פונ'ם פוילישען צענטראלען לאנדווירטשאפטען-פערבאנד מאכט דעם איינדרוק, אז דער לאנדווירטשאפט אין פוילען געהט עס זעהר גוט, נאר. אפשר איז די דאזיגע ערקלערונג געווען אביסעל איבערטריבען אין הלכות אפטימיזם. מחמת ס'איז געווען אן ערקלערונג אויף עקספארט, ווארום עפעס זעהען מיר נישטא די גרויסע קויף-קראפט פונ'ם לאנדווירט...

אבער אט האבען מיר נאך א בעווייז וועגען דער גינסטיגער סיטואציע פון דער פוילישער לאנדווירטשאפט.

ווי בעקאנט, ווערען לעצטענס געמאכט העפטיגע הכנות צו דער פעראייניגונג פון אלע פערשידענע לאנדווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אין פוילען אין איין צענטראלע. אין שייכות דערמיט האבען די פרעזעסען פון צוויי פון די וויכטיגסטע פוילישע לאנדווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס (פונ'ם פוילישען פערבאנד פון לאנדווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס און קרייזלעך און פונ'ם פוילישען אגראר-פערבאנד) ארויסגעגעבען א בשותפות'דיגע דעקלאראציע וועגען דעם מצב פון דער לאנדווירטשאפט אין פוילען, אין וועלכער ס'ווערט צווישען אנד. געזאגט:

„פוילען איז אן אינדוסטריעל-לאנדווירטשאפטליך לאנד, אין וועלכער אבער די לאנדווירטשאפט שפילט די גרעסטע ראלע אין דער אלגעמיינער מלוכה'שער און פאלקס-ווירטשאפט. די ווירקליכקייט האט בעוויזען, אז די פערשטארקטע לאנדווירטשאפטליכע פראדוקציע און דער אלץ שטייגענדיגער וואוילשטאנד פון אונזערע לאנדווירטען שטעלען פאר מיט זיך דעם סאמען פעסטען פונדאמענט אין דער אלגעמיינער עקאנאמישער ענטוויקלונג פון דער מלוכה“.

בדענגענדיג די דאזיגע ציטאטע, גיט צו דער „נאווי דזשענניק“:

— אויב עמיצען געהט עס ביי אונז זעהר גוט, און אויב ער געפינט ביי דער רעגירונג די פולסטע פערשטענדעניש און אונטערשטיצונג פאר זיינע אינטערעסען, דארף עס דאך איהם, אלס לאיאלען בירגער, אויך פערפליכטען צו עפיס. דער עיקר-פליכט פון יעדען בירגער איז אין שלום-צייט צו צאהלען לאיאל די שטייערען.

מיר וועלען דערצו ברענגען א קורצע סטאטיסטיק:

„אינ'ם ערשטען קווארטאל פונ'ם לויפענדיגען בודזשעט-יאהר (ד. ה. פון אפריל ביז יולי ד. י.) איז אריינגעפלאסען אין דער מלוכה-קאסע 75.4 מיליאן גילדען, פונ'ם פערמעגענס-שטייער — 65,7 מיליאן זל. פון די שטאטישע אומבעוועגליכע גיטער 10.2 מיליאן, און פונ'ם גרונט-שטייער — בלויז... 9'9 מיליאן זלאטעס, הכלל, דער אינדוסטריעלער שטייער האט אריינגעבראכט אויף 50 פראצענט מעהר, ווי די רעגירונג האט ערווארט, און דער גרונד-שטייער האט, דאגעגען, אריינגעבראכט קוים א דריט-חלק פון דעם, וואס עס איז אויף דער פאזיציע פרעלימינירט געווארען אין בודזשעט!

ס'איז איבעריג דא נאך אמאל צו דערמאנען, אז דער גרונד-שטייער איז דער איינציגער, וואס ווערט בייגעטראגען דורך דער לאנדווירטשאפטליכער בעפעלקערונג, אין דער צייט, בעת די שטאטישע בעפעלקערונג איז בעלאסטעט אויך מיט אלע אנדערע שטייערן, חוץ דעם אינדוסטריעלען.

און ביי אזעלכע אומשטענדען וואגען עס די פארשטעהער פון דער לאנדווירטשאפט צו בעריהמען זיך, אז „די לאנדווירטשאפט טראגט אויס אויף איהרע פלייצעס די גרעסטע שטייערן-לאסטען“!

צי דארף מען נאך בעווייזען, ווי ברענענד-וויכטיג און נויטיג עס איז ווי-אמשנעלסטען דורכצופיהרען אין פוילען די רעפארם פון דער שטייערן-סיסטעם.

ס.

פון יפו ביז קאנסטאנץ.

(רייזע=איינדרוקען).

ביים פארט פון יפו זעגען פיל פארערם מיט זייערע בעגלייטער. די מהומה איז גרויס, מען איילט זיך און ס'לויפען גאנצע גרופעס פון רייזענדע מיט זייערע פעקלעך אין טשעמאדאנען. יעדער פון די בעגלייטער האט וואס צו זאגען, שיקען א גרוס, א מתנה פון ארץ ישראל — עפיס פון תוצרת הארץ אדער סתם געבען א ברכה און אין טומעל הערען זיך די לעצטע אויסרופען „להתראות“ — זיך ווייטער צו זעהן אין ארץ-ישראל, „לשנה הבאה בירושלים.

פונקט דריי א זייגער לאזט די שיף הערען עמליכע פייפען — א סימן, אז זי איז גרייט זיך צו לאזען אין ווייטען וועג אריין. א לאנגע צייט שטייט מען און מען קוקט פון ווייטען אויף דעם לאנד, פון וועלכער מיר דערווייטערן זיך איצט, און די גרעסטע הנאה איז, אריינזאפען אין זיך דעם אוירא דא"י. א רייע טיכלעך הויבען זיך אין דער הויך — מען שיקט דורך דעם א לעצטען גרוס דער אלטער מוטער ציון; און די שיף שווימט שוין איבער די וואסערען פון בלאען ים. דער עולם הויבט זיך אן אביסעל איינצוארדנען אויפ'ן שיף, און א גרויסער טייל צעגייט זיך איבער די קאיוטעס, נאר גאר א קליינער צאהל דרייט נאך ארום, אזוי ווי זיי וואלטען וואס זוכען אויפ'ן דעק פון שיף. שפעט אינדערנאכט שטיי איך און קוק אין דער ריכטונג פון ארץ-ישראל. אלע שלאפען שוין, און נאר איך איינער שטיי אין דער שטילקייט פון דער נאכט און קוק אין דער פינסטער אויף די בלאע הימלען.

ווען ס'בעווייזען זיך די ערשטע ליכט-שטראלען — די אנזאגערס פון אנקומענדיגען פריהמארגען, הויבען אן די פארערס ארויסצוגיין פון זייערע קאיוטעס און קוקען אויפן שטילען ים. מען איז צופרידען, וואס דער ים בושעוועט נאך נישט. עטליכע יודען, יונגע בחורים און מיידלעך שפאצירען אויפן שיף און זאפען אין זיך אריין די ים-לופט: און דיין אויער נעמט אריין די קלאנגען פון פערשידענע שפראכען: העברעאיש יודיש, רוסיש, דייטש, און פויליש. מען שפאצירט און מען רעדט וועגען א"י, מען עפענט איינער פארן אנדערען די הערצער און מען דערציילט די סיבות, פארוואס מען פאהרט.

אט זיצט אין א ווינקעל א בלייכער ביאליסטאקער בחור און דערציילט וועגען זיין לעבען אין קבוצה, און ס'הויבט זיך באלד אן א ויכוח איבער דער פראגע: וואס זענען די סיבות פון קריזיס? אלע נעמען אנטייל אין דער דאזיגער דעבאטע, אפילו דאס שווארצע מעדעל. וואס פאהרט צו איהר חתן אין אמעריקא, און איז די גאנצע צייט געשטאנען אן א זייט און געקוקט אין ים. דער עיקר, האלט אין איין ריידען א הויכער שווארצער בחור מיט לאנגע האר און א פאר טיפע פלאמענדיגע אויגען.

איך פערקוק זיך אבער אויף אן אלטער יודענע, וואס זיצט אויף א קעסטעל און די ליפען איהרע שעפטשען די „תפילת הדרך“, אן וועלכער זי האט זיך איצט דערמאנט. געקומען איז זי צו איהרע קינדער אין תל-אביב, וועלכע האבען דארטען א הויז געבויט, אבער דאס מזל האט זיי נישט אפגעגליקט און פאראיאהרען האבען זיי דאס לאנד פערלאזען. די אלטע יודענע איז געבליבען איינע אליין און איצט פאהרט זי צו איהרע קינדער און פיהרט מיט זיך א"י-ערד. נישט בעשערט געווען צו שטארבען אין ארץ-ישראל... ברומט זי דורך איהרע ליפען און טרעהרען קייקלען זיך איבער די איינגעפאלענע באקען.

און אזוי דרעה איך זיך ארום א גאנצען טאג אויפ'ן דעק און הער זיך איין צו די אלע ויכוחים, וואס ווערען געפיהרט אויפ'ן שיף. אבער אן אומעט און בענקשאפט נאך דער יבשה נעהמט מיך ארום און איך טראכט: ווי קענען דאס אויסהאלטען אזא מאדנעם אומעט די, וואס פאהרען קיין אמעריקא און דארפען פערברענגען גאנצע דריי וואכען צווישען וואסער און הימעל. און ס'זענען נאך פערהאן אזעלכע, וואס זענען זיי מקנא? ... נאר אט קומט שוין מיט מזל דער דריטער טאג. אין א גאנץ אנדער שטימונג געפינען מיר זיך אין דעם דאזיגען טאג — ס'איז דער טאג, ווען מיר וועלען זעהן יבשה. — מיר וועלען פערבייפאהרען די דארדאנעלען. דעם באספאר און קאנסטאנטינאפאל. אונזער שיף נעהמט זיך דערנעהנטערען צו דער בעריהמטער שטאט.

שעהן און הערליך איז קאנסטאנטינאפאל — אלץ איז אפגעגאסען מיט זון, ליכט און פראכט. בעצויבערנד און פרעכטיג זענען די מיליטער און ציפריסען פון דער, מיט גלאנץ בעגאסענער, שטאט, ווען די זון שיקט פונאנדער איבער דער שטאט איהרע ערשטע מילדע שטראהלען.

דער עולם שיט זיך ארויס פון די קאיוטעס און מען בעגריסט דעם שעהנעם פריהמארגען און די רייצענדע שטאט קאנסטאנטינאפאל. ביי די ברעגעס שפרייט זיך אויס אן אידיליש-לעגענדארישע פאנאראמע. יעדער, ווער עס זעהט צום ערשטען מאל קאנסטאנטינאפאל פון שיף, מוז בעגייסטערט ווערען.

מיר זענען אויפ'ן שווארצען ים. די שיף הויבט זיך אן צוווארפען איך די טיפע וואסערן און זאגט אן, אז די ים-קראנקהייט קלייבט זיך אויף אונז. אין א קורצע צייט ארום און דער שווארצער ים בושעוועט שוין — ער איז ברוגז, ווארפט און שליידערט זיך. ס'ווערט א גאנצע איבערקעהרעניש אויפ'ן שיף, אין די קאיוטעס ליגען רייזענדע, וואס האלטען זיך ביים קאפ, יודענעס און מיידלעך ליגען איינגעקארטשעט

(ווייטער זעה 5־טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

29 מיטוואָך — י״ג אלול תרפ״ח

אויגוסט

זון-אויפגאַנג 4.32
זון-אונטערגאַנג 6.50

פאָליטישע פּראָצעסן.

(2) בעת די וואַהלען צום סיים, האָט דער אַרבּייטער סטעפאַן מאַיטשעק בּעמערקט, ווי אויף דער נאָס צווישען פּאָרושעטשנאַ און אָגראָראָווע שטעהען צוויי יונגע־לייט און טיילען פונאַנדער אויפרופען. וואַיטשעק האָט אויך בּעקומען אַזאַ אויפרוף און בּעקענענדיג זיך מיט׳ן אינהאַלט, וועלכער איז געווען געווענדעט נעגען דער רעגירונג, האָט ער דערפון מודיע געווען דעם נאָהנסטען פּאָליציאַנט, וועלכער האָט פערהאַלטען דעם פונאַנדערטיילער, דעם 19־יעהריגען יוסף פּיאַסקאָגאָרסקי.

אָפּפיהרענדיג איהם אין פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט האָט פּיאַסקאָגאָרסקי אַרויסגעוואָרפען פון טאַש אַ פּעקעל מיט דיזעלבּע אויפרופען, וועלכע זענען צוטיילט געוואָרען.

אויף דער געריכטס־פערהאַנדלונג, וועלכע איז עהערנעכטען פאָרגעקומען האָט פּיאַסקאָגאָרסקי זיך נישט מודה געווען אין פונאַנדערטיילען די פּלאַקאַטען. דאָס פּעקעל, וואָס ער האָט אַרויסגעוואָרפען פון טאַש, האָט ער געטענה׳ט, האָט ער געפינען אויפ׳ן גאַס.

נאָכ׳ן אויסהערען די עדות, האָט דאָס געריכט איהם פערמשפּט אויף אַנדערטהאַלבּען יאָהר טורמע, דערבּיי איז איהם, אויפ׳ן סמך פון דער אַמנעסטיע, אַ דריטעל פון דער שטראָף געשענקט געוואָרען.

* * *

(2) דעם 11. מערץ ה. י. האָט דער געהיים־אַגענט פּרוזשעק, אַרורכגעהענדיג דער לאַגעווניצקאַ גאַס בּעמערקט, ווי אַ יונגער בּחור בּעמיהט זיך אַריבּערצוואַרפען אַ שנור איבּער די טעלעפאָן דראָטען.

דער געהיים־אַגענט האָט איהם אונטערזוכט און בּיי איהם געפונען אַ רויטען פאָהן מיט אַנ׳אויפשריפט, אויסגענעהט מיט שוואַרצע בּענדלעך.

דער געהיים־אַגענט האָט איהם אָפּגעפיהרט אין פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט, וואו עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער פערהאַלטענער איז דער 21־יעהריגער יעקב יוסף ליפּשיץ.

אַ צווייטער געהיים־אַגענט ווידער, האָט אויף דער דרעווניאָווסקאַ־גאַס געפונען אַרויסגעהאַנגען אַ פאָהן, וועלכער האָט גראָד אַזוי אויסגעזעהן, ווי דער פאָהן, וואָס מען האָט געפינען בּיי ליפּשיץ, צוליב וואָס עס איז געפאַלען אַ חשד, אַז דעם פאָהן אויף דרעווניאָווסקאַ האָט ליפּשיץ אַרויסגעהאַנגען.

אויף דער עהערנעכטיגער געריכטס־פערהאַנדלונג האָט זיך ליפּשיץ נישט מודה געווען אין אַרויסהענגען דעם פאָהן אויף דרעווניאָווסקאַ, דאַגעגען האָט ער זיך מודה געווען, אַז ער געהער צו דער יוגענדליכער, קאָמוניסטישער אָרגאַניזאַציע און דעם פאָהן, וואָס מען האָט בּיי איהם געפונען, איז ער געוואָרען בּעאויפטראַגט פון זיין פּאַרויצענדער, איהם אויפצוהענגען.

דאָס געריכט האָט איהם פער׳משפּט אויף 2 יאָהר שווערע טורמע, דערבּיי איז איהם, אַ דריטעל פון דער שטראָף, אויפ׳ן סמך פון דער אַמנעסטיע געשענקט געוואָרען.

———:ס:———

אַבּסאָלוטיגע טראַגעדיע.

(2) צום לעהרער פּריי אין דאָרף זאַפּיזבּקאַ נעבּען לאַסק זענען פערגאַנגענעם זונטאָג געקומען געסט, צווישען וועלכע ס׳האָט זיך אויך געפונען די 19־יעהריגע גערטרודאַ פייגע די טאָכטער פון היגען אויבּערטייסטער אין גייער׳ס פאַבּריק, פון וואָלטשאַנסקאַ 225.

דער לעהרער פּריי האָט געוויילט דעם עולם געסט בּיי זיך אין צימער מיט אַ געלאָדענעם רעוואָלווער, וועלכער האָט פּלוצלינג אויסגעשאָסען און שווער פערוואונדעט די 19־יעהריגע גערטרודאַ פייגע.

צווישען עולם איז אויסגעבּראָכען אַ שרעקליכער פּאַניק און דער לעהרער זעהענדיג, וואָס ער האָט אָפּגעטין, האָט געוואָלט זיך אַליין דערשיסען. דאָס האָבּען אָבּער בּעמערקט איינינע פון די געסט, וועלכע האָבּען נישט פערלוירען דאָס גלייכגעוויכט און זיי האָבּען איהם ענטוואָפענט און געלאָפען נאָכ׳ן לאַרזער פעלדשער בּיושינסקי, וועלכער האָט געוואוינט אויף זמער־וואוינונג אין אַ שכנישען דאָרף.

דער פעלדשער האָט געמאַכט אַ פּראָוויזאָרישען אָפּאַטרינק און פעראָרדענט די פערוואונדעטע תיכף אָפּצופיהרען קיין לאָדז אין שפּיטאָל.

נאָך אַ קורצען פערבּרענגען אין שפּיטאָל איז די 19־יעהריגע גערטרודאַ פייגע געשטאָרבּען.

וועגען דעם טויט פון דער פייגע געהן אַרום פערשידענע ווערסיעס: די אַנוועזענדע געסט, בּעת׳ן פּאָרפאַל בּעטראַכטען דעם שאָס פאַר אַ בּלויזען צופאַל, אַנ׳אַנדערער מיינונג איז אָבּער דער פעלדשער, וועלכער בּעשטעטיגט, אַז דער שאָס איז נעגעבּען געוואָרען פון גאַנץ נאָהנט, וואָס עס בּעווייזען די אָפּגעסמאַליעטע האָר אויפ׳ן שטערען און דאָס וואָס די קויל איז געבּליבּען שטעקען אין מוח, בּעווייזט, אַז דאָ האָט מען נישט צו טון מיט אַ בּלויזען צופאַל. וויל צופעליג איז כמעט אונמעגליך אַזאַ גוטער טראַף...

כאַראַקטעריסטיש איז דאָס פערהאַלטען זיך פון די אַרומיגע.

טראָצדעם, וואָס די שטוב, אין וועלכער די סבּה איז פאָרגעקומען איז געווען פול מיט מענשען, דאָך האָט קיינער דעם פעלדשער נישט געוואָלט דערלאַנגען נישט קיין האַנטוך און נישט קיין בּר סעל שפּירט, וואָס ער האָט געבּרויכט צום אָפּאַטרונעק. ערשט ווען ער האָט אָנגעהויבּען שטאַרק שרייען, האָט זיך קוים געפונען איינער, וואָס האָט געבּראַכט אַ בּיסעל שפּריט.

———:ס:———

בּיי דער פעסטונג פון שנאָרערס.

די בּעלאַגערונג פון שנאָרערס אויפ׳ן בּית עלמין.

די קהלה מוז מאַכען אַ סוף צו דער פּלאָג פון שנאָרערס.

די אָרימע לייט היטען טאַקי אָפּ זייער סעזאָן: לענגז אויס דער אַלעע זענען זיי אויסגעשטעלט, אויסגעזעצט און אויסגעלעגט, אין אַלע מעגליכע און אונמעגליכע פּאָזעס, שטרעקען אויס העגד, שטרעקען אויס אויגען, שטרעקען אויס מיילער און בּעטען מיט כל׳ערליי קולות: הייזעריגע, קוויטשעריגע, שרייעריגע, גרילצעריגע, תחנונים׳דיגע, דממה־דקה׳דיגע מען בּעט מיט׳ן אויבּער־קול, מיט׳ן אונטער־קול, בּייקול, נעבּען־קול און אַלע לאָזען זיי אויס מיט׳ן זעלבּען פּזמון:

— לאָזט איבּער אַ פּאָר גראָשען, וועט איהר האָבּען אַלדאָס גוטס גערעכט!...

יעדער אין זיין געשעפט, און ווער עס פערשטעהט נישט זיין געשעפט צו פיהרען, דער געהט פּליטה, ווייל די קאָנקורענץ איז גרויס, טאָמער לאָזט איינער אַראָפּ אַנ׳אויג, טאָמער רעדט איינער נישט בּפירוש, וואָס ער וויל, זענען שוין פערהאַן צעהן אַנדערע אויף זיין אָרט און יעדער איז "אַ חיוב", יעדער איז "אַ מיוחס", יעדער האָט אַנ׳אַנדער מיהוש, יעדער האָט אַנ׳אַנדערען מום: האָט איינער אַ הויקער פון פאָרנט — האָט אַ צווייטער אַ הויקער פון פאָרנט און פון הינטען, האָט איינער אַ לאָמען פיס, — האָט אַ צווייטער אַ לאָהמען פיס מיט אַ געלעהמטע האַנד; האָט דער צוויי בּלינדע אויגען — האָט יענער צוויי בּלינדע אויגען מיט אַ שטימע צונג... און אַזוי געהט עס כסדר: איינער שטייגט איבּער דעם צווייטען, איינער יאָגט אויס דעם צווייטען; די קאָנקורענץ איז גרויס, אַרבּיי טאָיז פערהאַן אַ סך און סך־הכל — איין חודש, איין חודש נאָר...

יעדער אין זיין געשעפט, און אַ געשעפט, היינטיגע צייט, בּעשטעהט קודם־כל אויף תחבולות און דערפאַהרונגען: ווייסט איינער פון דער פּראַקטיק, אַז דער פּאַראַיאָהריגער הויקער איז איהם נישט נעוועזען איבּריג צום הויקער — איז ער היינט אַ בּלינדער און אויב דאָס בּלינדקייט, וועט איהם היי־יאָהר אויך נישט דינען, וועט ער, אם ירצה השם, איבּער אַ יאָהר, מ׳זאָל׳ס דערלעבּען, מיט אַ לייכט געמיט, זיין אי בּלינד, אי שטום און אפשר נאָך עפּיס...

ליגט אויסגעצויגען אויף דער ערד אַ יונגערמאַן מיט אַ שוואַרץ־בּערדעל און נעבּען איהם זיצט אַ יורענע און קעכעלט איהם:

— עס, עס עפּיס, פינסטער איז מיר מיין וועלט: נעבּיך אַ קאַליקע, אַנ׳אומגליק, אַרויסגעגאַנגען פריש און געזונד און אַהיימגעקומען אַ קאַליקע אויף בּיידע פיס! — שענקט׳ס עפּיס גוטע מענשען; ס׳זאָלט׳ס האָבּען אַלדאָס גוט׳ס גערעכט!..

און צומאָרגענס, אויב דאָס "געשעפט" וועט נישט געהעריג פּראָספּערירען — וועט זי ווערען געלעהמט און דער מאַן וועט זי קעכלען און ער וועט זינגען דעם זעלבּען פּזמון.

אויפ׳ן סאַמע פראָנט בּעגעגענט אייך אַ יודינע; איהר פונקציע איז אָפּצוטוישען גרויס־געלד אויף קליין־געלד און צו שילפען פיט די בּיטער׳סטע קללות דעם, וואָס גיט נישט:

— בּעסטער העד, טוישט אויס אַ גילדען אויף סאַמע פּינעווער׳ס, אָרימעלייט נעבּיך, זיי דאַרפען דאָך אויך צו לעבּען... הם... דער פּסור־בּראָט, ער וועט געבּען אַנ׳אָרימאַן אַ גראָשען? — אַנ׳אָכעניש וועט דאָך איהם צו קומען! — ער האָט אויף דער אַלט־שטאָט אַ קראָם, בּרעכט זי זיך, אַ נישט דערלעבּען זאָל ער אַהיימצוקומען!...

זי איז אַ שותפ׳טע צום געשעפט...

אַ בּיסעל ווייטער שטעהט אַ יודענע אין אַ שייטעל, צניעות׳דיג פערהילט מיט׳ן שאַל איבּער ד אויגען:

— שענקען זי אַ בּכבוד׳ען אָרימאַן עפּיס...

— זי זאָלען צובּרעכען העגד און פיס און נישט דערלעבּען אַהיימצוקומען, איינציגער טאַטע אין הימעל!

איז מען מכבד אַ קימפּעט־קינד; מען הערט אַזעלכענע קללות פון וועלכע עס קען בּאמת פינסטער ווערען אין די אויגען און, אַז מען רייסט זיך שוין אַדורך דער גאַנצער כאַליאַסטרע שנאָרער׳ס, שלעפּער׳ס, אָרימעלייט, בּעטלער׳ס, מקבּלים און קבּצנים און מען איז שוין בּיי די כאָמע טויערען, וואָס פיהרען צום "אייבּיגען לעבּען", פערשטעלט אייך אַ פּעט־לייבּיגע יודענע דעם וועג און זי בּעט נישט, נאָר זי מאָנט מיט אַ געפּייוער:

— נעהמט דאָ "אַ מאַמע־לשון" צו זינגען און צו זאָגען, צו וויינען און צו קלאָגען, אויפ׳ן קבר פון אַ מאַן, אויפ׳ן קבר פון אַ ווייבּ, פון אַ טאַטע, פון אַ מאַמע, פון אַ בּרודער, פון אַ שוועסטער, פון אַ חתן, פון אַ כלה — ס׳זאָל מעהר קיין שלעכט׳ס אויף דער וועלט נישט זיין, גיבּען זי אַ פּאָר גראָשען!...

דער אמת׳ר יריד הויבּט זיך ערשט אָן אינוועניג — אַ האַנדעל מיט טויטע:

קודם־כל בּעגעגענען אייך גאַנץ גרויסע פּושקעס, יעדערע, ווי אַנ׳עמער די גרויס און נעבּען די פּושקעס זיצען שעהנע יודען, מיט שעהנע בּערד און שאָקלען זיך אַזוי פרום און לערנען אַזוי תחנונים׳דיג, אַז דעם גרעסטען פּושע געהט נישט איבּער׳ן לבּ פערבּייצוגעהן און נישט אַריינוואַרפען אַ פּאָר גראָשען כאָטש און אַ פינף—זעקס פּושקעס אַריין.

אַ בּיסעל ווייטער שטעהן וועג־ווייזער׳ס, "מלאַ־מאַכער׳ס", ליכט פערקויפער, קוויטעל־שרייבּער׳ס, שליסעל־האַלטער׳ס, וואַסער־גיסער׳ס, בּלומען־פּלעגער׳ס און סתם שעהנע־יודען, אָפּגעקומענע נגידים, געוועזענע אייגעס׳ס, "איינקלער", שמשים, נבאים און גלאַט נרבה־זאָמלער׳ס...

י. שרה׳לעס.

גיט נישט

די קינדער קיין זאַפּאַלקעס, און טרויט זיי נישט אָן צו האָבּען צו טון מיט

פייער!!!

"אררט"
זאַכאָדניאַ 43

רעוויו־ און קאַמעראַל־טעאַטער
לייטונג: מ. בּראָדערזאָן.

פרייטאָג, דעם 31 ד. ח.
פּינקטליך 9.30 אַ זייגער אָוונט

פייערליכע ערעפנונג פון סעזאָן

1־טער (VIII) פּראָגראַם א. ג.:

"האָטעל טערקאַליאַ"

1) פּראָלאָג	6) קאָצן־סערענאַדע
2) האָטעל "טערקאַליאַ"	7) אין וואַגאָן
3) בּיטערע צייטען	8) סדרה בּלק
4) צעהולעטע יונגען	9) ניפּטער, פּיאַטער
5) על נהרות בּבל	10) צווישען חסידים

ליטער. לייטער — משה בּראָדערזאָן
מוזיק. לייטונג — דוד בּייגעלמאַן
רעזש. און קאָסט. — ד. מאַטוס און ש. בּלום
קאָנפעראַנסיער — מ. נעלקען
קאָנצערט־מייסטער — ש. בּיינעלמאַן
לויכט־עפעקטען — ש. יעראָזאָלימסקי.

מיליטער־דינסט פון יאהרגאנג 1907.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך טרעט די שטאָטישע פּ.ק.או. צו פונאַנדערצושיקען די אויפפאָדערונגס־קאַרטען (קאַרטי פּאָוואָלאַניע) פאַר דעם יאָהרגאַנג 1907, וועלכע זענען אַנערקענט געוואָרען פאַר דינסט־פעהיג (קאַטעגאָריע A).

דאָס יאָהרגאַנג 1907 וועט אַריינגעצויגען ווערען אין מיליטער־דינסט אין מאָנאַט אָקטאָבּער ה. י. אויסער די, וועלכע זענען בּעשטימט געוואָרען אין אַדמיניסטראַטיווען דינסט, וועלכע וועלען איינגעצויגען ווערען נאָך אין סעפּטעמבּער ה. י.

אויסער דעם ערשטען טורניס פון 1907, וועלען אויך איינגעצויגען ווערען די עלטערע יאָהרגענג, וועלכע האָבּען בּיז יעצט "אָדראָטשעניעס".

אין דער ערשטער רייהע וועלען איינגעצויגען ווערען דאָס יאָהר־גאַנג 1905, וועלכע האָבּען שוין צוויי מאָל בּעקומען קאַט. "ב" און היי־יאָהר זענען זיי ווייטער נישט צוגערעכענט געוואָרען צו קיין איינע פון די קאַטעגאָריעס, וועלכע בּעפרייען פון מיליטער־דינסט.

דער צווייטער טורניס פון 1907 וועט איינגעצויגען ווערען אין מערץ, אָדער אַפּריל אויפ׳ן קומענדיגען יאָהר.

א נייער האנדעלס־פּלאַץ.

דער מאַגיסטראַט האָט בּעשלאָסען צו בּויען אַ מאַרק־פּלאַץ אין קאַראָלעוו, ווי אויך אַדורכצופיהרען אַ שאָסע פון קאָנסטאַנטינער שאָסע, בּיז קאַראָלעוו.

צו דער רעגיסטראַציע פון האַנדעלס־אונטערנעמונגען.

(מ) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס די מינאַנץ־אַמטען, ווילען נישט אַרויסגעבּען קיין בּעשייניגונגען וועגען אויסגעקויפטע פּאַטענטען פאַר 1927 יאָהר, וועלכע עס מוזען בּייגעלעגט ווערען צו דער רעגיסטראַציע פון די אונטערנעהמונגען, מאַכט דער פינאַנץ־אַמט פון דער ערשטער אינסטאַנץ בּעקאַנט, אַז עס וועלען רעגיסטרירט ווערען אַלע האַנדעלס, אינדוסטריע־און בּעדינונגס־אונטערנעמונגען אַפילו אָהן די דערמאָנטע בּעשייניגונגען, דאַגעגען מוזען אָבּער צוגעשטעלט ווערען די קוויטונגען פון איינגעצאָהלטען אומזאַץ־שטייער פאַר׳ן יאָהר 1927.

שפּאַלטונג בּיי די אונאָפּהענגיגע.

(ב) עהערנעכטען איז פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון די מיטגלידער פון די אונאָפּהענגיגע סאָציאַליסטען, אויף וועלכער עס איז בּעשלאָסען געוואָרען דעם דערמאָנטען פעראיין גענצליך צו ליקווידירען אַלס אַ בּעזונדערע פּאַרטיי און זיך צו פעראייניגען מיט די פּ. פּ. ס. און אַלס זייער פאָרשטעהער אין דער פּ. פּ. ס. האָבּען זיי נאָמינירט דעם ה׳ יאַן האַנעמאַן.

בּיי די פריידענקער.

(ב) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס ס׳איז אין לאָדז בּעשלאָסען געוואָרען דער פריי־דענקער־פעראיין, גרינדעט זיך אַ נייער פעראיין, וועלכער וועט אַרבּייטען אין דער ריכטונג פון שאַפען אַן איינענעם בּית־הקבורות פאַר פריידענקער, אין דעם ענין פון ציוויל־שטאַנדס־אַמט, ווי אויך אין ענין פון קענען אַרויסטרעטען פון רעליגיעזע געמיינדעס.

אינ׳ם נייעם פעראיין וועלען אָנגענומען ווערען אַלס מיטגלידער נאָר אַזעלכע, וועלכע זענען שוין אַרויסגעטרעטען פון זייערע רעליגיעזע געמיינדעס.

איז די אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) ג. אַנטאָניעוויטש (פּאַבּיאַניצקאַ 50); ק. כאָנדזינסקי (פּיעטריקאָווער 164); וו. סאָקאָלעוויטש (פּושעיאַזד 19); ר. רעמבּעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28); י. זונדעלעוויטש (פּיעטריקאָווער 25); מ. קאַספּערקעוויטש (זגערזשער 54); ס. טראַוקאָווסקאַ (בּזשעזשינער 56).

א דינסט פערשוואונדען מיט 15 טויזענט זלאטעס

דורך א צופאל ווערט די גנבה ענטדעקט.

ביי א געוויסען וואלדמאן אויף דער פאָד-זשעטשנא 15 איז זייט איניגע וואָכען געווען א דינסט. דעם פערגאנגענעם זונטאָג, בעת קיינער איז אין דער וואוינונג נישט געווען האָט די דינסט צוגענומען א קאסעטקע, אין וועלכען עס האָבען זיך געפונען 15 טויזענד זלאָטעס און איז פער-שוואונדען.

ה׳ וואלדמאן האָט וועגען דעם פאל באלד געמאָלדען דער פאָליציי, וועלכע האָט אונטערגע-נומען אַן׳ענערגישע אויספאָרשונג. אָבער די גנב׳טע איז נישט געלונגען צו כאפּען. דערווייל האָט זיך ה׳ וואלדמאן דערוואוסט, אז די דינסט האָט א חתן, א שטומען. מען האָט דעם בחור באלד ארעס-טירט, ווייל עס איז געפאלען אויף איהם א חשד, אז ער ווייסט וואו די דינסט געפינט זיך. דער שטומער חתן האָט דעם ה׳ וואלדמאן ארומגעפיהרט אויף פערשידענע ערטער, וואו די גנב׳טע זאָל זיך כלומר׳שט האָבען אויפגעהאלטען. ער האָט איהם אפילו געפיהרט אין א דאָרף אונטער פאָביאַניץ, אָבער אלץ איז געווען אומזיסט און מען האָט די גנב׳טע נישט געכאפּט. מיד פון א גאנצען טאָג ארומזוכען איז ה׳ וואלדמאן מאָנטאָג אין אָוועגד געפאָהרען צו זיך אהיים מיט דעמזעלבען שאָפער, וועלכען ער האָט געדונגען אויף א גאנצען טאָג. אויפ׳ן וועג האָט ער זיך צושמועסט מיט׳ן שאָפער, איהם דערצעהלט די גאנצע מעשה און אָפּגעשיל-דערט ווי די גנב׳טע זעהט אויס.

ה׳ וואלדמען איז דאַן אוועק צו זיך אין דער וואוינונג און דער שאָפער איז צוריק אויף זיין סטאַציע אויף פלאַץ וואָלנאָשצי צו וואַרטען אויף נייע פאסאזשירען.

און דאָ האָט פאסירט א מערקווירדיגער פאל. צום זעלבען שאָפער איז אין א קורצער צייט ארום צוגעקומען א דאמע אין טרויער, טיעף פערשלייערט און זיך געדינגען מיט איהם, אז ער זאָל זי אָפּ-פיהרען קיין פאביאניץ, וואוהין זי דאַרף פאָהרען אויף א פאגזשעב. דער שאָפער איז מיט איהר גע-פאָהרען. אָנקומענדיג אויפ׳ן בעשטימטען אָרט איז די מעשה דעם שאָפער געוואָרען עפּעס פערדעכ-טיג. ערשט האָט די וואוינונג וואוהין ער האָט צו-געשטעלט זיין פאסאזשירקע נישט אויסגעזעהען, אז מען זאָל דאָרט זיך גרייטען צו א פאגזשעב און עס איז איהם דעריבער איינגעפאלען א חשד, צי האָט נישט אמאָל די פערשלייערטע דאמע א שייכות מיט דער גנבה אויף דער פאָדזשעטשנא-גאס? ער האָט נישט לאנג געקלערט און נישט קו-קענדיג אויף דער שפּעטער שעה, איז ער באלד, ווי נאָר ער איז צוריקגעקומען קיין לאָדז, אוועק צו ה׳ וואלדמאן, איהם אויפגעוועקט פון שלאָף און אי-בערגעגעבען די גאנצע מעשה. ה׳ וואלדמאן איז תיכף אינדעמזעלבען אויטאָ אין דער בעגלייטונג פון פאָליציי אוועק קיין פאביאניץ אויף דער אָנגעוויזענער אדרעס, וואו ער האָט טאקע צו זיין גרויסע שמחה געטראָפען זיין געוועזענע דינסט. די גנב׳טע דערזעהענדיג דעם ה׳ וואלדמאן איז שטארק בלאס געוואָרען. זי האָט אפילו געפרובט צו לייקענען, אז זי זאָל האָבען צוגענומען די קאסעטקע, אָבער גענומען אונטער א קרייץ-פערהער האָט זי זיך באלד מודה געווען און אויך אָנגעוויזען, וואו דאָס געלד געפינט זיך. עס איז שוין געווען בעהאלטען אין קעלער אונ-טער א זאק קארטאָפעל. צום געלד האָט נאָר געפעהלט עלף הונדערט זלאָטעס. ווי עס האָט זיך ארויסגעשטעלט האָט זיך די גנב׳טע פאר דער דאָזיגער סומע פערשאפט די טרויער-קליידער מיט דעם שלייער. זי האָט אויך אָנגעגעבען די אדרעס וואו זי האָט די טראנזאקציע אדורכגעפיהרט און אויך די 1100 זל זענען אָבגענומען געוואָרען.

די גנב׳טע איז באלד אָבגעפיהרט געוואָרען קיין לאָדז אין דער תפיסה. אין שייכות דערמיט זענען ארעסטירט געוואָרען איניגע פערזאָנען, ביי וועלכע די גנב׳טע האָט זיך געהאט אויסבעהאלטען.

ה׳ וואלדמאן האָט, אלס דאנקבארקייט, דעם שאָפער, וואָס האָט איהם געהאָלפען צוריקצוקו-מען צו זיין געלד געשאָנקען 500 זל.

———:O:———

ער האט א ווייב מיט קינדער

נאָר זיין פרנסה איז, תנאים שרייבען מיט מיידלעך.

אין יעזעוו וואוינט א שווייגער אייזיק גרונד-שטיין. א ייד א פאטער פון עטליכע קינדער, לעבט א שווער לעבען, שלאָגט זיך קוים אויס פרנסה, דער עלטערער זוהן, א שניידער האָט זיך שוין ארויסגעשלאָגען אויפ׳ן וועג, איז געוואָרען א מענש פאר זיך א שניידער אין לאָדז, וואו ער וואוינט אויף דער פוילישער גאס 6 אין אַן׳אייגענער דירה און פערדינט זיין שווער שטיקעל ברויט.

אונזער אייזעק האָט אויך א טאָכטער אַן׳ער-וואקסען מיידעל, וואָס קען אזא מיידעל דערלע-בען אין א קליין שטעטעל? איז געבליבען בהסכם כולם, אז דאָס מיידעל חיה, זאָל זיך אריבערציהען קיין לאָדז. אין א גרויסע שטאָט וועט זי זיך א ביסעל אויסמענשלען. אגב איז אויך לייכטער קו-מען צו א שידוך. איז חיה מיט 3 יאָהר צוריקגע-קומען קיין לאָדז און איז אָנגעקומען אלס ווירט-שאפטערין צום טוחר ל. אויף סקווערקאָווע 13.

א שטיל בעשיידען מיידעל, האָט אונזער חיה אָנגעהויבען זאמלען א גראָשען צו א גראָשען און האָט ויך אָנגעזאמעלט א כלי. און אז א מיידעל זאמעלט אָן א נדן נעהמט מען זוכען א שידוך.

אויף דזשיעלנע 56 וואוינט א יודענע רבקה בלום, וועלכע בעשעפטיגט זיך מיט שדכנות.

איינמאָל מיט אַן׳ערך א חודש צוריק איז צו חוה גרונדשטיין געקומען די שדכנ׳טע רבקה בלום און איהר פאָרגעשלאָגען א שדוך. א יונג — א בוים איז 32 יאָהר אלט, א פערדינער, א שניי-דער, א בחור וואָס הייסט הערש בלאָט. חיה האָט זיך בעקענט מיט׳ן חתן-בחור ביי דער בלום אין שטוב, מ׳האָט זיך א פאָר מאָל געטראָפען, מ׳איז איינער דעם צווייטען געפעלען געוואָרען און מ׳האָט בעשלאָסען תנאים צו שרייבען. חיה האָט דעם חתן פערבעטען א היים צו די עלטערען. בלאָט איז גע-קומען קיין יעזעוו און דער פאָטער גרונדשטיין האָט מסכים געווען אויפ׳ן שדוך. בלאָט איז פער-שפראָכען געוואָרען 300 דאָלאר נדן און אויף שבת צונאכט דעם 25. אויגוסט איז בעשטימט גע-וואָרען די תנאים.

מיט א פאָר טעג פריהער איז בלאָט געקומען צו דעם מיידעל און האָט פערטרויט א סוד, אז ער האָט עפּיס צו מאכען א גלענצענד געשעפט און דאַרף דערויף האָבען שוין באלד 500 זל. דאָס מיידעל האָט איהם געגלויבט און האָט איהם די געפאָדערטע 500 זל. א קאָנטאָ דעם נדן גע-געבען. פערגאנגענעם פרייטאָג זענען חתן כלה ארויס-געפאָהרען קיין יעזעוו אויף שבת, און שבת צו-נאכט האָבען שוין געזאָלט פאָרקומען די תנאים.

דער היגער ברודער איז אויף די תנאים נישט געפאָהרען, אָבער ער האָט דערפילט פאר זיין פליכט דאָ דערווייל זיך צו דערוויסען ווער ס׳איז זיין צוקינפטיגער שוואָגער, זיין פאך - קאָלעגע הערש בלאָט.

האָט ער זיך אָנגעהויבען נאָכצופרעגען. בלאָט האָט געזאָגט, אז ער איז אַן׳איינזאמער מענש און האָט נאָר א ברודער אין אויסלאנד. גרונדשטיין האָט זיך אָבער דע וואוסט, אז בלאָט האָט א ברו-דער אויף פּולנאָצנא 22. איז איהם די זאַך געווא-רען קשה און ער האָט אָנגעהויבען נאָכפאָרשען.

די אויספאָרשונג האָט געדויערט דעם גאנצען שבת׳דיגען טאָג און ווען גרונדשטיין איז דערגאַנ-גען צום סוף פון דער אויספאָרשונג איז איהם גע-וואָרען פינסטער פאר די אויגען. ער האָט זיך דערוואוסט נישט מעהר און נישט ווייניגער, אז הערש בלאָט האָט שוין א פרוי מיט צוויי קינדער, האָט שוין מיט עטליכע אַנדערע מיידלעך געשרי-בען תנאים און, אז „שרייבען תנאים" איז געווא-רען דער צווייטער פאך פון וועלכען ער לעבט און איז זיך מפרנס.

ערשט נישט לאנג איז אזא סקאנדאל מפורסם געוואָרען.

אונזער גרונדשטיין איז נישט טויט, נישט עפּעדיג אוועקגעלאָפען קיין יעזעוו. געלאָפען, כדי נישט צו פערשפּעטיגען, נישט צו דערלאָזען צו א נייעם אומגליק. ער איז אָנגעקומען צו דער צייט, נאָך פאר די תנאים, און האָט באלד וועגען זיין ענטדעקונג דערצעהלט דעם פאָטער און דער שוועסטער.

יענע זענען איבערראשט געוואָרען און זענען באלד צוגעטרעטען צום „חתן-בחור". ער איז נישט נתפעל געוואָרען און זיך מודה געווען, אז ער האָט טאקי אין לאָדז א פרוי מיט צוויי קינדער, נאָר ער איז פערליבט אין חיה׳ן און וועט אָפּ-גט׳ן די פרוי און מיט איהר, חיה׳ן חתונה האָבען די 500 זל. וואָס ער האָט גענומען האָט ער נישט.

אינ׳ם גרויסען טומעל, דערווייל, איז אונזער תכשיט פערשוואונדען.

נעכטען איז חיה געקומען קיין לאָדז און דעם גאנצען ענין איבערגעגעבען דעם אויספאָרשונגס-אמט.

דויערנדער שטרייק אין דער „וויד-זעוועער-מאַנופאקטור".

(ב.) אין צוזאמענהאנג מיט די ווייטערדיגע שטרייקען פון די ארבייטער פון די פיין-שפינערייי-אָפּטיילונג אין דער ווידזעווער מאנופאקטור, האָט די דירעקציע פון דער פאבריק בעקאַנט געמאכט, אז זי נעהמט אָן ארבייטער אויף דער שפינערייי-אָפּטיילונג.

אין משך פון נעכטיגען טאָג האָבען זיך איי-נגעשריבען עטליכע ארבייטער, וועלכע האָבען זיך אָבער באלד צוריקגעצויגען.

צוליב דעם, וואָס עס זענען נישט פערהאנען קיין איינשרייבען. אז די ווידזעווער מאנופאקטור זאָל בעקומען ארבייטער פאר דער שפינערייי-אָפּ-טיילונג, וועט אויך די וועבערייי-אָפּטיילונג זיך מוזען אָפּשטעלען.

לוין-אקציע ביי די יודישע לעהרער.

נעכטען אָוענד איז אין היגען יודישען לעהרער-פעראיין (פּאָלודניאָווא 3) פאָרגעקומען א גרויסע אלגעמיינע פערזאמלונג, וועלכע האָט גע-האט די אויפגאבע צו דעבאטירען, וועגען די ווייטערדיגע טאקטיק בנוגע דער אונטערגענומענע אקציע צו העכערן דעם קליינעם געהאלט אין די היגע יודישע פריוואטע פאלקס שולען (חדרים).

עס איז ארומגערעדט געוואָרען די טרויעריגע לאגע פון דעם יודישען לעהרער אין די דאָזיגע שולען-חדרים וואו דער לעהרער בעקומט פאר זיין שווערע און פעראנטוואָרטליכער ארבייט א נישטי-גען הונגער לוין.

נאָך א לענגערע דיסקוסיע איז איינשטימיג בעשלאָסען געוואָרען דעם 3. סעפּטעמבער ה. י. גישט צוזוטרעטען צו די ארבייט אויף די ביז-איצטיגע הונגער-לוינען.

דער בעשלוס איז גלייכצייטיג געוואָרען אי-בערגעשיקט צו די שול-אינהאבער און צו דער געהעריגער שול-מאכט.

———

דאנקזאגונג.

דעם וואַרימסטען דאנק דריקען מיר אויס אלע חברים, פריינד און קרובים פאר׳ן אנטייל נעהמען אין דער הזכרה נאָך אונזער ליבען מאַן און פאָטער

א. אייזענשלאס

פרוי און קינדער.

צוזאמענפאָהר פון לאָקאטאָרען-פעראיינען.

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דעם 8, 9. און 10 סעפּטעמבער ה. י. פאָרקומען אין לעמ-בערג אַן׳אלגעמיין-פוילישער לאָקאטאָרען-צוזאמענ-פאָהר אויף וועלכען ס׳וועט ארומגערעדט ווערען די פראגע פון דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון די לאָקאטאָרען-פעראיינען און זייערע צילען.

די לאָדזער געזעלשאפט „לאָקאטאָר" שיקט צו דעם צוזאמענפאָהר א דעלעגאציע מיט׳ן דר. מיעזשינסקי אָן דער שפּיץ.

וואוינונג-שטייער.

מיט׳ן 31. אויגוסט פאַליסט אָפּ דער טערמין פון צאָהלען די דריטע ראטע פון וואוינונגס-שטייער פאר 1928 און די צווייטע ראטע פונ׳ם שטייער פון אומבעוועגליכע גיטער פאר 1928.

א שרפה.

אין הויז, פונ׳ם לאנד-ווירט ווינצענטי קעש-קאָווסקי אין דאָרף זשורזשעוויצע, נעבען לאָדז האָ-בען זיך אָנגעכאפּט די סאַדזעס אין קוימען און דערפון איז ענטשטאַנען א שרפה, פון וועלכער עס זענען פערברענט געוואָרען דאָס הויז און א שטאַל, פון וועלכען, מ׳האָט בעצייטנס בעוויזען ארויסצוראַטעווען דעם לעבעדיגען איגווענטאר. די שאָדענס ווערען אָבגעשאצט אויף 1000 זלאָטעס.

היט אייערע קינדער!

(—) נעכטען פריה 9 א זייגער אין דערפריה איז אויף סאָלנא 8, פרוי פוקס מיט איהר צוויי-יעהריג זוהנדעל געשטאַנען פאר׳ן פענסטער און זיך מיט איהם געשפּילט. אינדעם האָט די דינסט דער פרוי פוקס גערופען אין קיך אריין, וואוהין זי איז אוועק און איבערגעלאָזט דאָס קינד אויפ׳ן פענסטער.

בנתיים איז דאָס קינד ארויסגעפאלען פון פענסטער פון צווייטען שטאָק אויפ׳ן הויף ארויס פון וואָס עס האָט איהם געפּלאַצט דער מוח-שאַרבען.

פאגאטאָוויע האָט דאָס קינד אין א האָפנונגס-לאָזען צושטאנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאל.

———:O:———

טעלעגראַמען.

———

אַן׳אמעריקאנער וועגען ארטור שניצלער.

וויען. (יט״א). לויט דער איניציאַטיו פון קאָלומביא-אוניווערסיטעט אין ניו-יאָרק, איז דע-לעגירט געוואָרען קיין וויען דער ליטעראטור-פאָר-שער דר. שימערער, כדי זאמלען מאטעריאלען צו א גרויסען ווערק וועגען ארטור שניצלער. אין א געשפּרעך מיט עסטרייכישע פּרעסע-פאָרשטעהער האָט דר. שימערער ערקלערט, אז ארטור שניצ-לער איז ביי דער אמעריקאנער יוגענד דער צום מעהרסטען בעליבטער און דער איינציג-פערשטא-נענער דיכטער פון דער דייטשער ליטעראטור.

ערפאָלג פון מאָסקווער יוד. אקא-דעמישען טעאטער אין בעלגיען.

בריסעל, (י.ט.א.) דער מאָסקווער יודישער אקאדעמישער טעאטער האָט געהאט אין בעלגיען אַן׳אונגעהויערען ערפאָלג. די טרופּע האָט געשפּילט אין בריסעל און אנטווערפּען. די בעלגישע פּרעסע האָט פערעפענטליכט א רייה לויב-ארטיקלען לכבוד דעם יודישען טעאטער. דער מאָסקווער יודישער אקאדעמישער טעאטער איז אויך איינגעלאדען גע-וואָרען אויף גאַסטראָלען קיין האָלאנד.

Dr. med. **A. Uryson**

קאנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85

איז צוריקגעקומען.

נעמט אָן פון 3 ביז 5 א זייגער נאכמיטאָג.

Dr. med.

J. MANDELBAUM

Zawadzka 16a, tel. 27-52

ספּעציאַליסט פאר אינערליכע

און נערווען-קראנקהייטען.

נעהמט אָן טעגליך פון 5 ביז 7 אָוועגד.

א „לעבעדיגער מת" איז תכריכים האט א דין-תורה מיט זיין זוהן.

פאר פחד שטארבען ביידע אויפ'ן ארט.

„וואלינער שטימע" שרייבט: אינ'ם געגענד ארום די שטעדטלעך ראזישטש, מעלניצע און קא-חעל פּורטירט א שוידערליכע געשיכטע, וואס זאל האבען פּאסירט אין דארף האליוועקע.

אין דארף האבען געוואוינט א פאטער מיט א זוהן. ביידע האבען זיך פערנומען מיט איין מסחר, אויפקויפען תבואה. היות דער פאטער פלעגט דעם זוהן שטענדיג קאנקורירען, איז דעם לעצ-טען איינגעפאלען א פינסטערער געדאנק, אפּצו-רוימען פון וועג זיין קאנקורענט דעם פאטער.

אין א געוויסען אווענד, ווען דער פאטער האט בעשטעלט א פויער, ער זאל איהם צופיהרען אין א נאהענטען דארף צו קויפען דארט א בי-סעל תבואה, איז דער זוהן אוועק צום דאזיגען פויער און איהם פארגעלייגט צו הרגענען זיין פא-טער אויפ'ן וועג פאר א סומע פון 200 זל., א חוץ די עטליכע הונדערט זל., וואס ער וועט צונעהמען ביי זיין געהרגעטען פאטער.

דער פויער האט אויפ'ן „געשעפט" איינגע-שטימט.

ווען דער פאטער האט זיך געלאזט מיט'ן פויער אין וועג, האט ער, נאכ'ן אפּפאהרען עט-ליכע קילאמעטער, בעמערקט, ווי דער פוהרמאן קירעוועט זיך אראפ פון גלייכען וועג אינ'ם נא-הענטען וואלד. איהם איז די זאך געווארען חשו-דיג. דער פויער אבער טוט זיך זיינס און ווען ער איז אריין טיף וואלד, האט ער איהם ערשט דער-צעהלט, אז ער דארף איהם הרגענען, ווייל אזוי האט זיין זוהן מיט איהם אפּגערעדט. דער יוד האט זיך אנגעהויבען בעטען ביים פויער, ער זאל איהם נישט הרגענען און איהם דערפאר פארגע-לייגט די גאנצע סומע געלד, וואס ער האט פער-מאגט, אויך איהם געשוואוירען, אז ער וועט אזוי גיך נישט קומען אהיים, ער זאל קענען אפּנעהמען ביים זוהן די צוגעזאגטע 200 זל.

דער פויער האט צוגענומען ביים יוד דאס געלד און איהם אפּגעלאזען.

באלד האט זיך פערשפרייט די ידיעה, אז דער האליוועקער אלטער ישובניק איז די נאכט געהרגעט געווארען.

דער לעבענגעבליבענער יוד איז אוועק אין דעם דערביי-איגען שטעטעל צום רב, איהם דערציילט, וואס מיט איהם האט פאסירט און געבעטען איהם לאזען ביי זיך עטליכע טעג.

דער רב האט זיך מיט דער געשיכטע פער-אינטערעסירט, אנגעגעבען איהם א בעזונדער חדר און איהם פערזאגט, ער זאל פון דארט אליין נישט ארויסגעהן, ביז ער וועט איהם הייסען.

אין א פאר טעג ארום האט דער רב געשיקט רופען צו זיך דעם זוהן און איהם איבערגעגעבען, אז זיין דערהרגעטער פאטער איז איהם די נאכט געקומען צו חלום און געבעטען, מ'זאל איהם ברענ-גען צו קבר ישראל. דעריבער פערלאנגט ער פון איהם, ער זאל געהן אין וואלד אויפזוכען דעם הרוג און איהם טון זיין רעכט...

דער זוהן איז באלד מיט נאך עטליכע יודי-שע איינוואוינערס אוועק אין וואלד, אבער זייער גאנצע ארבייט איז געווען אומזיסט.

אין א פאר טעג ארום האט דער רב ווידער געמאלדען דעם זוהן, אז זיין פערשטארבענער פאטער פאדערט פון איהם א דין תורה, אויף וועלכער ערווארט שוין דא אין צווייטען צימער. בלית-ברירה האט דער זוהן אויף דער דין-תורה מסכים געווען און דער רב האט געלאזט דורך זיין שמש מודיע זיין דעם... „לעבעדיגען מת", ער זאל אנהויבען זיינע טענות. ווען דער „פערשטארבע-נער", אנגעטאן אין תכריכים האט זיך בעוויזען פון צווייטען חדר, האט זיך דער זוהן פלוצלינג דערפיהלט שלעכט און איז באלד געפאלען א טויט.

דער פלוצלינגדיגער טויט פון זוהן האט אזוי שטארק געווירקט אויפ'ן פאטער, אז ער איז אויך שפּעטער געשטארבען פון א הארץ-שלאג.

פון יפו ביז קאנסטאנץ.

(ענדע פון דער 3-טער זייט).

אויפ'ן בעטעל — זיי שרייען און קרעכצען פון דעם קאפ-דרייעניש. אנדערע שטעהען אויפ'ן דעק און ברעכען, און נאר גבורים דרעהען זיך ארום און שפאצירען איבער'ן שיף. די עטליכע נעגערס און מאטראסען פון שיף פליהען ארום פרעהליך און מונטער, זיי טאנצען א נעגערישען טאנץ און לאכען פון די פאסאזשירען, וואס קענען נישט אויסהאלטען די שיף-וואקלעניש.

ווען ס'ווערט אביסעל לייכטער און דער ים הערט צו אונזער געשריי און ווערט אביסעל שטילער, נעהמט זיך דער עולם ווייטער צום שפאציר און פיהרט ווייטער די אנגעפאנגענע ויכוחים און שמועסען.

ס'שווימט ווייטער לייכט די שיף איבער די גרויסע וואסערן פון שווארצען ים, און ווידער א קלאהרער פער'חלום'טער הימעל און א לייכטער ווארעמער ווינטעל, און ווייטער א בענקשאפט נאך דער יבשה און ווייטער ויכוחים, דרשות און געזאנג צו פערטרייבען דעם אומעט.

און אט נאך צוויי אזעלכע אומעטיגע טעג ווערען מיר אנגעזאגט, אז אונזער שיף וועט שוין מיט מזל איינגיכען זיך צוגלייכען צו א האפען. דער עולם קלייבט זיך צונויף אויפ'ן דעק און א פרעהליכער שמייכעל בעווייזט זיך אויף די ליפען דערזעהענדיג פון ווייטען די יבשה - פאסען. די שיף נעהמט שוין שווימען צום האפען און פער-ווארפען דעם אנקער. מיר דערזעהען די הויכע גראהע הייזער, עפעס משונה'דיגע מענשען מיט לאנגע פעלצען, מיט א רויטען גארטעל ארום זיי — דאס איז די רומענישע האפען-שטאדט קאנסטאנץ.

אריפגעהענדיג אין קאנסטאנץ, פיהלט מען אבער, אז מען איז אריינגעפאלען אין א נאך אנ-דערגערען גיהנום, ווי אויפ'ן שיף. אויפ'ן שיף האט מען געזינדיגט, און איצט וואלט מען וועלען בע-סער אפּקומען נאך א ביסעל צייט אויפ'ן שיף, איי-דער אין רומעניען.

פון קאנסטאנץ נעהמט שוין אן די רייזע גאר אנ'אנדער כאראקטער. די גאנצע צייט, וואס מען איז געווען אויפ'ן שיף האט נאך געהייסען, אז מען איז ארץ-ישראל'דיג. אנקומענדיג אבער אין קאנ-סטאנץ, שמעקט שוין מיט גלות, און נאך מיט וואס פאר א גלות — אנ'אמת'ן רומענישען גלות. רומע-ניען צייכענט זיך אויס פון אלע לענדער מיט איהר „גאסטפריינדליכקייט". נעבען שיף שטעהען שוין עטליכע רומענישע סאלדאטען און לאזען נישט אראפּגעהן אויף דער הייליגער רומענישער ערד אזוי ווי מען וואלט גאנץ רומעניען וועלען ביי זיי צוכאפען. דער צוג געהט פערביי נעבען פארט און די רייזענדע ווערען באלד פון שיף דורך א סאל-דאט אריינגעפיהרט אין די וואגאנעס, וואס שטע-הען גרייט. דערפאר אבער דערלויבט מען אונז צו קוקען וויפיל מיר ווילען. — אין צוג זענען מיר אריין 12 בייטאג, אין ארויסנפאהרען נאך זעקס אינאווענד. אזוי ווי איך האב פריהער געקוקט פון ים אויף די יבשה, האב איך איצט אנגעקוקט דורכ'ן פענסטער פון צוג אויף דעם ים, וואס שטעהט רוהיג, און ס'דוכט זיך, אז ער לאכט און רייצט זיך מיט אונז.

ווען מיר פאהרען שוין אין דעם רומענישען „גן-עדן", ווייזט זיך אבער ארויס, אז אונזערע וואגאנעס זענען נישט בעהייצט און נישט בעלויכ-טען, און כדי אונז צו פערהיטען פון קעלט, פאקט מען אונז אן אין וואגאנעס אזוי ווי הערינג אין א פעסעל. איהר דארפט וויסען זיין, אז מיר האבען אין א"י בעצאהלט פאר שנעלצוג. מ'גיט בעזונדע-רע וואגאנעס, ווי ס'פאסט פאר אורחים, און פאלי-ציי היט, אז מ'זאל חלילה זיך נישט אראפּכאפען אויף א סטאנציע אין בופעט. מען האט זיך צו אונז בעצויגען ווי צו א מחנה מצורעים.

אנשטאט א רייזע פון איין טאג, האבען מיר זיך געשלעפט איבער רומעניען אומגעפעהר דריי טאג, מען האט אונז מוסיף געווען אויף אונזער רייזע נאך גאנצע שטחים — ביי א סטאנציע געהט דער צוג אויס שמונה-עשרה און פיהרט אפּ א שטיק אויף צוריק און שפּעטער נעהמט ער זיך ווייטער שלעפען, ווי אנ'אלטער זיידע, וואס געהט אנגע-שפּארט אויף צוויי שטעקענס. א ביסעל פרעהליכער ווערט, ווען מען געפינט זיך שוין ביים פוילישען גרעניץ אין מען קוקט אויף די גוטע, זויבערע און ווארימע פוילישע וואגאנעס. מען קען זיך נישט מוחל זיין, פארוואס מען איז געפאהרען דורך רו-מעניען, און מען בעט מיר, אז איך זאל פערעפענט-ליכען אין צייטונג און מזהיר זיין, אז מען זאל פאהרענדיג אין א"י אדער צוריק חס ושלום נישט פאהרען דורך דער „פריינדליכער" רומעניען.

י. אלימלך.

אכטונג, לעטניקעס
ווישניאווא-גורא און קראשעוו!
— דעם —
„נייעם פאלקסבלאט"
בעקומט איהר יעדען פריהמארגען פון 8 א זייגער אין דער ווילע בענדיטאוויטש נעבען יאניצקי פעלדשער ביים צייטונגס-פערקויפער ט. יאמניק. איך מראג אויך אפּ א היים.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאר אויערען, נאז, האלז- און לונגען-קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 31-37.
[illegible]

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
— און איבערגעצויגען אויף —
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספּעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנא-ליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
עמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

אוי, טשעכאטשינעק!

(א קלאג-בריף פון א ווייבעל).

צ'געהערט א בעטראפעניש?! אז ס'איז איי-נעם, נעביך, בעשערט אנ'עגמת נפש קומט עס צו איהם אהיים, צו הויף און צו הויז, גלייך אין שטוב אריין! כ'האב זיך אבגערעדט, שוין חדשים לאנג, מיט מיין ליכטיגען פזשיאמשעל „בלק", צו מאכען אמאל א לעבען אזוי ווי ס'בעדארף צו זיין, אנשטאט גודען זיך תמיד, זומער-צייט אין פינסטערן ציעכאטשינעק, מיט די לאדזער און ווארשאווער „פשעקופּקעס" און מיט יענעם מין ווייבלעך וואס קומען מאכען אליין א לעבען און טוהען בערעדען אנדערע... גלייכער אוועקצופאה-רען היי-יאהר קיין צאפּאט, באדען זיך דארט אין ים, אוועקלעגען זיך אויף דער פליאזשע, בראטען אין ברענען זיך אינ'ם הייסען זאמד אויף דער ליכטיגער זון, כנהוג, אזוי ווי מיינע קאלעזשאנ-קעס און די אריסטאקראטישע ווארשאווער און לאדזער ווייבליך, זענען מיר טאקע אוועקגעפאה-רען אהינצו מיט דער דעה צו פערבלייבען דאר-טען כאטש א חודש מיט א האלבען, לעבען ווי גאט אין פראנקרייך, ס'זאל אונז קיינער נישט שטע-רען און נאכקוקען, וואס מיר טוהען, און ווי וואויל מיר באוויצען זיך... נישט אזוי ווי אין אונזער פאס-קודנע שטאט לאדז, וואס בנוגע דעם איז עס נאך קליינשטעטלדיג; די שכנים פערגינען נישט קיינעם גארנישט, ברעכען זיך די מוחות, קלערען אריין כדי צו וויסען, וואס ס'טוט זיך ביי יענעם אין שטוב... פלוצים קומט גאר צו געהן מיין שלימזל'-דיגער הארצגעשפאן, וואס אין דער היים אהרט איהם קיין שום זאך נישט, (ער זאגט עס בפירוש, בעת בעקאנטע דערצעהלען איהם פון מיינע „מעשים-טובים"...) און ר'איז מרעיש-עולם מיט זיינע בריף, בכן, זאגט ער, ס'איז נישט שעהן, ס'פאסט נישט פאר די, וואס וויסען, אז כ'בין דארט מיט'ן „פשיאטשעל-דאמו"... איינער א בע-קאנטער, וועלכער איז צוריקגעקומען פון צאפּאט, האט זיך געקויפט א מצוה, דערצעהלט מיין מאן פון מיין התנהגות אין צאפּאט, אז כ'געה נישט דארט לעדיג, און כ'בין כלל גאר נישט פערמרה'-שחורה'ט; כ'ריהר מיך פשוט נישט א טריט אהן דעם „פשיאטשעל". מ'פערברענגט די צייט גאר נישקשה'דיג... און ווער שמועסט נאך ביים באדען זיך אין ים! מיין מאן שרייבט מיר, אז כ'זאל תיכף ומיד לאזען דארט אלץ שטעהן און ליגען, מיין פשיאטשעל בתוכם, און כרגע אוועקפאהרען איינע אליין קיין ציעכאטשינעק, ואם-לאו, איז ער מיך מזהיר מודיע, וועט ער צושליסען די קראם און קומען קיין צאפּאט, איהר קענט אייך פארשטעלען מיין שרעק אויף הארצקלאפּעניש בע-קומענדיג די דאזיגע ידיעה, כ'האב נישט געקענט תופס זיין, וואס ס'איז פלוצים געווארען מיט מיין מאן... שעהן וואלט איך אויסגעזעהן ווען ער קומט אהינצו. מילא, האב איך מיר תיכף די זאך איבערלעגט, פערפאלען, כ'טאר נישט מיט מיין מאן צופיל איינרייסען, האב אויך נישט געמאכט קיין לאנגע שהיות, צונויפגענומען ס'ביסעל שמא-טעס, איינגעפאקט, און מיט א צעבראכען הארץ און שווער געמיט אוועקגעפאהרען פון ליכטיגען צאפּאט אהער צו קיין ציעכאצינעק.

איהר האט בעדארפט צוזעהען דעם צער פונ'ם פשיאטשעל ביים געזעגענען זיך, אנ'אמת'ער צער בעלי חיים. זיין פערגרינט פנים איז געווא-רען נאך מעהר גרין און געל.

נו, איצט פערשטעהט איהר שוין מיין עגמת-נפש? נישט בחנם זעה איך אויס אזוי פערשווארצט ס'איז מיר פשוט נמאס ומאוס ס'לעבען, מיינט נישט, אז ס'פעהלען דא אויס יונגע-און אפילו על-טערע לייט, וואס וואלטען זיך גערן צו געטשע-פעט צו מיר, נאר געה מיר נישט דיר נישט, טו דיר פלוצלינג צופּאסען אנ'אנדערען פזשיא-טשעל, און איהר דארפט אויך נישט פערגעסען, אז ציעכאטשינעק איז נישט צאפּאט... דא איז נאר פערהאן בעוואוסטע קאנדיטארייען, וואס איהר קענט זיי איבערצעהלען אויף די פינגער: „מילער" „פאד-וויעזיאן" „בריסטאל" און נאך עטליכע קלע-נערע קאנדיטארייען; א וועלדעל, דער נייער און דער אלטער פארק און ווייטער גארנישט, און וואוהין איהר געהט און שטעהט און וואס איהר טוט, זעהט מען און מ'הערט, און מ'מאכט פליאט-קעס, מ'טוט אויף אייך נאכטייטלען מיט די פינ-גער, בעת צאפּאט איז גאר אנדערש.

אט אזוי שטעהט מען אויס געברענטע צרות און מ'ווערט בעפייניגט, אז מ'האט א מאן א שוטה, א פאקרעקע, וואס אין דערהיים איז ער א „שוויי-גער", מאכט זיך נישט זעהען און דא איז ער פלוצים געווארען א בעל-פחדן, ער האט נישט מורא פאר דעם וואס כ'טו, נאר דערפאר וואס מענשען וועלען רעדען! —

נאר צעהן טעג געווען אין צאפּאט, זיי זע-נען שנעל פערשוואונדען ווי א חלום, כ'האב כלל נישט געוואוסט, וואו די צייט איז מיר אהינגעקו-מען, און די עטליכע וואכען (אינגאנצען דריי) וואס כ'זיץ דא אין טשעכאטשינעק איז יעדער טאג ביי מיר א יאהר, מ'קען דאך פשוט אראב פון זי-נען, זיצענדיג דא איינע אליין מיט א הארץ פול בענקעניש.

און אנ'איבערקעהרעניש זאל קומען אויפ'ן נייעם „סדום", — דאס מיין איך טאקע ציעכאטשי-נעק, דעם גענאלצענעם מקום, וואו כ'טו איצט אפּ-ריכטען גלות!..

ניין, כ'האלט עס לענגער שוין נישט מעהר אויס! נאך דעם היינטיגען טאג וועל איך עוקר זיין פון דאנען אין פאהרען אהיים, כ'בין מוחל מיין פאקראטשנע מאן זייגע „טובות" פארוואס ר'האט מיך אוועקגעיאגט פון צאפּאט צו ראטעווען מיין כבוד, כ'זאל נישט בערעדט ווערען פון מענ-שענס-מיילער, כ'וועל מיך שוין מיט איהם, אהיים-קומענדיג, אברעכנען... איהר ברויכט איהם אסור מקנא צו זיין, דעם שוטה בן-פיקהאלץ! — —

ציעכאצינעק, אויגוסט, 1928.

י. צ. הירשביין.

——:0:——

דאס ליבעראַלע יודענטום אין פּוילען

די רעפעראַטען פון לעאָן ברעגמאַן און ד״ר זייפּטער אויפ׳ן אַלוועלטליכען קאָנגרעס פון ליבעראַלען יודענטום.

בערלין, (י.ט.א.) אויפ׳ן קאָנגרעס פון ליבעראַלען יודענטום, וואָס איז איצט אָפּגעהאַלטען געוואָרען אין בערלין זענען צוו. אַנד. אַרויסגעטרעטען מיט רעפעראַטען די ה״ה לעאָן ברעגמאַן און דר. פריץ זייפּטער.

ברעגמאַן האָט אין זיין רעפעראַט צוו. אַנד. געזאָגט: „דאָס 19-טע יאָהרהונדערט, וואָס האָט די מערב-יודען געבראַכט פרייהייט איז פאַר פּוילען געווען אַ צייט פון פּאָליטישער קנעכטשאַפט. די פּוילישע יודען האָבען געהאַט ווינציג מעגליכקייטען זיך צו בעטייליגען אין דער גרויסער רעפאָרמיסטישער און ליבעראַלער בעוועגונג. די וועלט מלחמה און די שפּעטערדיגע געשעהענישען האָבען די לאַגע אין דעם פּרט וועזענטליך נישט געענדערט.

בעת דער דייטשער אָקופּאַציע זענען געקומען קיין וואַרשאַ און ווילנאַ די רבנים דר. פּנחס קאָהן און קאַרלעבאַך און האָבען אָנגעהויבען צו אָרגאַניזירען די יודישע אָרטאָדאָקסען. זיי איז געלונגען צו ברענגען צו אַ פערשטענדיגונג צווישען די חסידים און די מתנגדים און שאַפען די פּאַרטיי „אגודת-ישראל”, וואָס פערנעהמט איצט אַ הערשענדע שטעלונג. די יודישע אינטעליגענץ איז אין רעליגיעזען זין אינדיפערענט און דעריבער פרעמד די יודישע מאַסען.

איצט אָבער שטעהען מיר פאַר אַ וועזענטליכער ענדערונג פון דער לאַגע. עס ווערט שוין רייף דער געדאַנק. דאָס עס מוז געוועקט ווערען דער רעליגיעזער גייסט, כדי צונעהמען ביי דער אָרטאָדאָקסיע די פיהרענדע ראָל אין יודישען לעבען.

די יודיש-ליבעראַלע בעוועגונג האָט אין פּוילען די בעסטע פּערספּעקטיווען. אין קאַמף צווישען די פערשידענאַרטיגע אידעען און וועלט-אַנשויאונגען בעטראַכטען מיר דעם יודיש-ליבעראַלען געדאַנק פאַר אַ גליקליכען סינטעז, וואָס וועט זיין אימשטאַנד צו לעזען די שווערע פּראָבלעמען. די ליבעראַלע בעוועגונג אין פּוילען איז נישט קאָנסאָלידירט, זי ענטוויקעלט זיך אָבער אונאויפהערליך. צום סוף האָט דער רעפערענט אויסגעדריקט די האָפנונג, דאָס אין נאָהענטסטען אַלוועלטליכען ליבעראַלען קאָנגרעס אין 2 יאָהר אַרום וועט זיך שוין בעטייליגען אַן׳אָפיציעלע דעלעגאַציע פון אָרגאַניזירטען ליבעראַלען יודענטום אין פּוילען.

דר. זייפּטער, וועלכער איז אַרויסגעטרעטען אַלס פאָרשטעהער פון דער „אוניאָן פון דעמאָקראַטישע יודען אין פּויליש-שלעזיען” האָט געשילדערט דעם טרויעריגען גורל פון די אויסשטאַרבענדע יודישע ישובים אין די מערב-טיילען פון פּוילען און האָט אויך אָנגעוויזען אויף די ברייטע אויסזיכטען אויף אַ שטאַרקע ליבעראַלע-בעוועגונג צווישען די פּוילישע יודען.

קופּאָן.

יורידישע אַפּטיילונג
פון „נייעם פּאַלקסבלאַט”.

פּאַר דערלאַנגען אַן׳ענטפער אויף אַ
יורידישע עצה, דאַרף צוגעלייגט ווערן
דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון היינט,
[illegible]
[illegible]
[illegible]

גילטיג דעם 28-טען אויגוסט 1928

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אַפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פּאָלקסבלאַט” אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

8023. ג. ל—סקי.

איהר טאָרט נישט אונטערשרייבען אונטער דער בקשה אייער שוועס נאָמען, אפילו ווען ער בעפאָלמעכטיגט אייך דערצו.

איהר קאָנט נאָר אונטערשרייבען אייער נאָמען, צוגעבענדיג די בעמערקונג Za niepiśmiennego CH. W. z jego upoważnienia podpisał się G. L.

———:o:———

8024. אַ טאָרג-שנייער.

8025. פּריוועס

אויפ׳ן סמך פון דער אַמנעסטיע איז נאָר געשאָנקען געוואָרען די אייגענטליכע שטראָף אָבער נישט די געריכטס און עקזעקוציאָנס קאָסטען.

8026. אַ לעזער פון דער אַלטשטאָט.

די בעפרייטע אויפ׳ן סמך פון אַן׳אָפּיעקונסטוועיוגעלייט ווערען גערופען פאַר׳ן איבערטראָגען זיי אין רעזערוו אויף 5 חדשימדיגער רעקרוטסקאַ אויסבילדונג. פון דער דאָזיגער דינסטפליכט קאָן מען שוין אויפ׳ן סמך פון דער זעלבער אָפּיעקונס וואַ בשום אופן נישט בעפרייט ווערען.

———:o:———

8027. אברהם ג—ן.

אויב איהר קאָנט נישט קומען אין געריכט אָננעמען די עקזעקוציע-קלאַוזול, דאַרפט איהר תיכף אויף דער בקשה פאַר׳ן דערלאַנגען אין געריכט בעמערקען: klauzulę egzekucyjną otrzymałem און זיך אונטערשרייבען, ווען מען שוין אַרויסגעבען דעם טיטול וויקאָנאַווטשי אַרויסגעבען דעם פערטרויליכען פערזאָן.

———:o:———

9028. ל. ו. 16

בנוגע די בעלי חובות פון דער קראַנקען-קאַסע ווערען אָנגעוואַנדען די אַלגעמיינע כללים פון דער עקזעקוציע-אָרדינאַציע.

לויט׳ן אַרט. 973 פּונקט 3 קאָן מען קיין בעטען אָדער בעטגעוואַנד בשום אופן נישט עקזעקווירען.

———:o:———

8029. בן אריה

8030. אַ שכנותדיגער לעזער.

8031. קושמיראק.

8032. ק. ד.

8033. ברוך וואַרשאַווסקי.

8034. אַ שטענדיגער לעזער פון גלובנא.

8035. יחזקאל ש—ר.

חענען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פּערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטפּרענגענדיג די צייטונג.

8036. אַ געטרייער לעזער פון יורישער. גאַס.

ס׳דראָהט אייך געפעהר 1½ יאָהר טורמע. די אַמנעסטיע איז גילטיג.

געוויס ווערט געדרעפענט פאַר אַ גינסטיגער אומשטאַנד, אַז מען שטעלט זיך אַליין צו.

אין אַקטיווען דינסט קאָן מען איינרייצעהען כל זמן מען איז נאָך נישט אַלט קיין 39 יאָהר.

———:o:———

8037. י.מ.ג. פון פּשעטשיאָד 45.

איהר דאַרפט קודם כל זיך שטעלען צו דער רעגיסטראַציע לויט׳ן דייטשען פּאַס אָדער הויז-בוך דאָרט וועט איהר פאָרשטעלען אייער מעטריקא, אין וועלכער איהר פיגורירט אַלס 1911, וועט מען שוין מאַכען די געהעריגע אויסבעסערונגען.

———:o:———

8038. א. ש.

איהר קאָנט דעם שולדיגען דירעקט אָדער דורך דער פערמיטלונג פון דער פּראָקוראַטור צוציהען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

זיין האַנדלונג קאָן אין ערגסטען פאַל קוואַליפיצירט ווערען אַלס איינפאַכע סאַמאָוואָליע, פאַר וואָס ס׳דראָהט אַרעסט ביז 3 חדשים פּוּנטוּעל אַ געלד-שטראָף.

———

8039. I. C.

די פריילין מוז האָבען אַן׳ערלויבניש פון עמיגראַציע-אַמט אין וואַרשא.

———

8040. ה. ג. 18.

בעפרייט פון דער פליכט צו צאָהלען דירה-געלד וועט איהר זיין אַזוי לאַנג, ווי איהר האָט זיך אין אָבמאַך אויסגערעדט.

וואָס שייך וואוינונג שטייער זענען די לאָקאַטאָרען אין נייע בנינים בעפרייט פון צאָהלען אין משך פון 10 יאָהר.

———

8041. אַ סוחר פון פּאָלנאַצנא.

דער פאַראינטערעסירטער צד קאָן פערלאַנגען פון אייך אַז איהר זאָלט צושטעלען גענויע בעווייזען, אויף וועלכען סמך אייער קאָנטראַקט איז אין בעזיץ פון די מאַשינען.

———

8042. ל. ב. פון קעלבאַכס

אויב איהר האָט אין משך פון די לעצטע 2 מאָל בעקומען אַדראָטשעניעס איז נאָך נישט געדרונגען, אַז איהר וועט צום דריטען מאָל בעפרייט ווערען. דאָס פאַהרען אוזאַמען מיט דער גאַנצער משפחה איז געוויס אַ גינסטיגער מאָמענט צו בעקומען אַן׳ערלויבניש פון דער מיליטער-מאַכט אויף אַן׳אויסלענדישען פּאַס.

בעסער איז אָבער, אַז איהר זאָלט זיך ווענדען צו דער מאַכט וועגען בעפרייען פון מיליטער דינסט אויפ׳ן סמך פון בעמיהען זיך וועגען אַ פרעמד מלוכה׳שע בירגערשאַפט.

———:o:———

פערקויפט צום טייוועל.

(21 (ראָמאַן).

— גוט, מיר וועלען ביידע אַ זיך טון! — האָט זיך אָפּגערופען קליין.

זיי האָבען זיך ביידע גענומען נישטערען אין יעדען צימער מיט דער גענויקייט און געשיקטקייט, וואָס עס קאָן שאַפען נאָר אַ לאַנגע פּראַקטיק.

זיי איז אָבער גאָרנישט געראָטען צו געפינען, וואָס זאָל כאָטש אין דער קלענסטער מאָס פערלייכטערען זייערע ווייטערדיגע זוכענישען.

קליין האָט חושד געווען די טשיזשעווסקאַ, וואָרום ווער דען אַנדערש האָט געקאָנט מאַכען די אויפשריפט אויפ׳ן קישען, ווען נישט זי?

טאַליע און מינע זענען געווען מחוץ יעדען פערדאַכט, און חוץ איהם גופא און צוויי רעפאָרטערען איז דאָך קיינער נישט אַריין אין דער וואוינונג.

די דאָזיגע רעפּאָרטערען האָט קליין געקאָנט פון לאַנג, און זיי האָט ער נישט געהאַט קיין סיבות חושד צו זיין.

— שיקט מיר אַריין די טשיזשעווסקאַ! —האָט ער געזאָגט דעם דיזשורירענדען פּאָליציאַנט.

די אַלטע קריסטען איז אַריינגעקומען אין עסט-צימער, און קליין האָט זיך ווידער בעמיהט צו פונאַנדערבינדען איהר די צונג.

ס׳איז געווען אַ בחנם׳דיגע טרחא.

דאָס איינציגע, וואָס עס האָט איהם אָפּגעהאַלטען דירעקט צו בעשולדיגען זי אין מאָרד, איז געווען דאָס, וואָס זי האָט זיך איהם אויסגעוויזען פאַר צו נאַריש, כדי צו אויספלאַנעווען אַ פערברעכען, וואָס האָט געפאָדערט אַ סך איינפאַל, קאַלטבלוטיגקייט און דרייסטקייט.

ס׳קאָן זיין אַז זי האָט געהאַט חלק אין דעם פערברעכען — מעגליך!

די אויפשריפט אויפ׳ן קישען האָט אָבער קיינער נישט געקאָנט מאַכען אַחוץ איהר.

— יאָ, איך האָב פערבעט די בעט, — האָט זי גע׳טענהט — איך האָב אָבער גאָרנישט בעמערקט אויפ׳ן קישען.

אויף יעדער פראַגע האָט זי געענטפערט קורץ, רוהיג, נישט געטומלט זיך.

קליין האָט פערענדיגט דערמיט, וואָס ער האָט בעשלאָסען, אַז ער האָט געהאַט אַ טעות, און ער האָט געמאַכט אַ סוף צום פערהער.

אין קאָרידאָר האָט ער אָנגעכאַפּט טאַליען, וואָס האָט איהם אַרומגעזוכט.

— מינע׳ן איז אַביסעל בעסער, —האָט זי געזאָגט — איהר ווילט זי פערהערען? זי ווייסט גאָרנישט אַחוץ דעם, אַז זי האָט געוואָלט פון אונטערן קישען אַרויסנעהמען אַ נאָזטיכעל, האָט זי פערקאַשערט די קאָלדרע און דערזעהן די אויפשריפט.

— גוט! איך וועל רעדען מיט איהר, ווען זי וועט זיך איינגאַנצען בערוהיגען. איך וועל זיך דאָ צוריקקעהרען ביי טאָג. די קיך איז פערמאַכט אויפ׳ן שלאָס, נאָר איך וועל אייך אַהערשיקען עפּיס צו פריהשטיקען.

טאַליע האָט זיך פער׳חידושט. איהר פנים, וואָס איז געוועהנליך געווען צושמייכעלט, האָט איצט אויסגעדריקט אומרוהיגקייט.

קליין האָט זי אָנגענומען פאַר׳ן האַנד און אָפּגעפיהרט אין אַ זייט.

— איהר זעהט דאָך, עמיצער וויל דווקא אָנוואַרפען אַ פחד אויף דער פריילין מינע. ווער עס איז, און צו וואָס ער טוט עס — ווייס איך נישט. ס׳קאָן זיין מיטאָג-צייט וועל איך עפּיס מעהר וויסען. ס׳איז אָבער קלאָהר, אַז לויט׳ן פּלאַן פון׳ם פערברעכער דאַרף זי געהאַלטען ווערען אין אַן׳אויפהעריליכער שרעק. איהר דאַרפט זיך בעמיהען די דאָזיגע שרעק צו פערטרייבען. רעדט און דערוויזט איהר, אַז אין דעם אַלעם זענען נישטאָ קיין אויסערגעוועהנליכע זאַכען. לאָזט זי נישט איבער אַליין אפילו אויף אַ מינוט. איך האָף, אַז איהר וועט בעסער, ווי מיר אַלע קאָנען ערלעדיגען דעם ענין.

— איהר קאָנט זיך פערלאָזען אויף מיר, הער קליין! וואָס טראַכט איהר אָבער אַליין וועגען דעם? צי הויבט איהר אָן עפּיס צו פערשטעהן?

— דערווייל נאָך נישט, —האָט ער געענטפערט, און בעמערקענדיג אין סוף פון קאָרידאָר די טשיזשעווסקאַ, האָט ער שטילער צוגעגעבען:—איך בעט אייך, איהר זאָלט מיר זיין בעהילפיג. אייך קומט אָן פיל לייכטער צו רעדען מיט דער פריילין ווייס, בעמיהט זיך צו דערגעהן ביי איהר, וואָס האָט די טשיזשעווסקאַ געטוהן פריהער, איידער זי איז אָנגעקומען אַלס דינסט צו דער פרוי ווייס, ד.ה. וואָס איז געווען איהר בעשעפטיגונג מיט זיבעצען יאָהר צוריק. יעדער אינפאָרמאַציע קאָן דאָ צונוץ-קומען, אין אַמאָל האָבען די סאַמע נישט-וויכטיגע פּרטים אַ דעצידירענדע בעדייטונג.

טאַליע און קליין האָבען איינער צו דעם אַנדערען אַ שמייכעל געטוהן...

צווישען זיי האָט זיך אָנגעהויבען צו שאַפען אַ געפיהל פון געגענזייטיגער סימפּאַטיע.

— זאָגט מיר,—האָט ער אַ פרעג געטוהן—איהר האָט געוואוסט, אַז פאָרמאַן האָט געהאַט אַ שליסעל צו דער איינגאַנגס-טיר?

דאָס מיידעל האָט אַ ציטער געטוהן.

— ניין! פון וואַנען האָט ער געקאָנט האָבען אַ שליסעל? ווער האָט עס אייך געזאָגט?

אין דעם מאָמענט האָט זיך געעפענט די טיר פון שלאָפצימער, און מינע איז געבליבען שטעהן אויפ׳ן שוועל.

זי איז געווען בלאַס, צורודערט, נידערשלאָגען.

קליין איז צוגעלאָפען צו איהר, און צערטליך זי אָנגענומען ביי די האַנד.

— האָט קיין מורא נישט. בעמיהט זיך צו שטאַרקען, עס איז שווער—איך ווייס אָבער אַזוי דאַרף מען צו טון. מעגליך, אַז דער פערברעכער וועט אין עטליכע שעה אַרום זיין אין אונזערע הענד.

דאָס מיידעל האָט בלאַס אַ שמייכעל געטוהן.

פון איהרע אויגען האָט ער אָבער אַרויסגעלייענט, וויפיל אָנשטרענגונג עס קאָסט איהר, כדי אָפּצוטרייבען די שרעקליכע זכרונות.

נישט זיכער האָט ער אַ פרעג געטון:

— איהר האָט געוואוסט, אַז פאָרמאַן האָט געהאַט אַ שליסעל צו דער טיר?

די פינגער פון מינע׳ס הענד האָבען אָנגעהויבען נערוועז צו ציטערן, זי האָט אַ קוק געטוהן אויף איהם מיט פערוואונדערונג און אימה:

— ניין!.. ווער האָט אייך געזאָגט?.. פונוואַנען האָט ער געקאָנט האָבען אַ שליסעל?..

— פרוי טשיזשעווסקאַ!—האָט ער אַ רוף געטוהן די אַלטע איז פאַמעלעך צוגעקומען.

— פאַרוואָס האָט איהר מיר געזאָגט, אַז ביי דעם הער פאָרמאַן איז געווען אַ שליסעל פון דער טיר?—האָט קליין ביי איהר אַ פרעג געטון.

— דערפאַר, ווייל איך האָב עס אַליין געזעהן, ווי די פרוי ווייס האָט איהם געגעבען אַ שליסעל מיט צוויי וואָכען צוריק.

— וואָס?! וואָס רעדט איהר?—האָט מינע אויסגערופען, פערברעכענדיג די הענד.—איהר זאָגט אַ ליגען... צו וואָס האָט איהם די מוהמע געדאַרפט געבען אַ שליסעל?..

דער טשיזשעווסקאַ׳ס פנים האָט זיך אפילו נישט אַ ריהר געטון.

— איך ווייס נישט, צו וואָס,—האָט זי געענטפערט—איך קאָן נאָר צוגעבען, אַז איך האָב נישט געזאָגט קיין ליגען.

די אַלטע האָט זיך געלאָזען אומגעקעהרט, און איז אַוועק אין איהר צימער.

(פאָרזעצונג קומט).

— א —
צושנײַדער
פון וועש און שירצען
ווי אויך א געהילף
ווערען געזוכט.
צו ערפאַהרען אין אדמינ.
פון דער צייטונג. 430

ערשטקלאַסיגע
הערען = שנײַדער
געזעלען
ווערען געזוכט ביי
F. Kujawski, Rokocinska 51

ניט דערגרייכטע און שוימען
Alboril
די פאַרנעהמסטע שמעקענדע זייף צו וועש און צו וואַשען זיד.

א קוואַליפיצירטע
סקלעפּאָווע
ווערט געזוכט
אין א קלאַניאל - געוועלב
בינשטאָק פעטריק. 112

שטריקער
אויף P.D.-מאַשינען ווי אויך
קוואַליפיצירטע שטריקער
אויף אויסציילערנען אויף
P.D. זאָקן שטריקער אויף
גלאַטע מאַשינען ווערען
געזוכט ביי מעשבערג
נאַוואָמיעסקא 26. 437

אַ ליכטיג לעבען
וועט האָבען נאָר דער, וועלכער וועט קויפען
עלעקטרישע לאַמפען
און אַלע עלעקטרישע מאַטעריאַלען
ביליגער ווי איבעראַל ביי
מ. זענדעל
פּלאַץ וואָלנאָשטשי 9
רוג נאָוואָמיעסקא
גראַנט-געשעפט

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען
נאָר, אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען קאַנדאַוועזאַכען
זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ
פעטריקאַווער 17 (קארנער זאַכאָדניא) זאַכאָדניא 52
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען
לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס, קלאַגעס,
זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען,
אַפּעלאַציעס ציווילע און קאַרנע אַפּאַ-
זיציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען
דירה אין אורזשאַנד-ראָזיעמטשי, וועגען פעסער אין
קאָמיסאַריאַט-רושאַנדוו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען,
אַקטען אינטערציזיעס, אַקטע דאַראַ-
וויזנעס, קאַרנע פּראָצעסע, ווי אויך אי-
בערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון
שותפות-אַקטען. מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר וואָלינסקי נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער קינדער קראַנקהייטען	$4^{1}/_{2}$-3 11-9
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד"ר לובינסקי הויט און געשלעכט-קר.	$1^{1}/_{2}$ -$12^{1}/_{2}$
ד"ר עמירגולד נערווען און גמטינע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקהייטען	$^{1}/_{2}$—$12^{1}/_{2}$
ד"ר עליאַסבערג כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד"ר בערגמאַן פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א.
חי פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון, בעשטראַהלונג איינ-
שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס, אויף
פּערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען
אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פּלעגמע און בלוט
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר קאָושינסקי סמאָר אָפּאָלסקא
צאָהן-אַרצט 10—1 3 6
קינסטליכע ציין, קאָראָנען, פּאָמבען א. אַ. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

אבטײלונג קאָנסומענטען
פון אַרבייטער = פערבראַוכס = קאָאָפּעראַטיוו „האַמער"
מיר מאַכען אייך אויפ- מערקזאַם אויף דער גרויסער פּרעמיע וואָס מיר האָבען בעשלאָסען צוצו- געבען אונזערע קאָנסומענטען דעם 1 טען יאַנואַר 1929.
אנשטאָט דיווידענד פון בילאַנס יאָהר 1928 ווערען מיר לויזן אַ גורל געבען איינעם פון אונזערע קאָנסומענטען אַ פּרעכטיגע וואָהנונג אין איינעם פון די הייזער, פון דירות=קאָאָפּעראַטיוו „פּאַרויס" די וואָהנונג וועט בעשטעהן פון 1 צימער מיט אַ קוך מיט אַלע בעקוועמליכקייטען.
דאָס רעכט אָנטיילצונעמען אין גורל וועלען האָבען נאָר די קאָנסומענטען, וועלכע וועלען אין פערלויף פון די לעצטע 4 חדשים פון איינציגען יאָהר, קויפען אין אונזערע קאָאָפּעראַטיוו געוועלבער פאַר 10 זל. אַ וואָך פּראָדוקטען. יעדער קאָנסומענט מוז פערלאַנגען אַ קוויטירונג, אויף די סומע וויפיל ער האָט אויסגעגעבען אין קאָאָפּעראַטיוו. די קוויטונגען וועלען געבען דאָס רעכט אָנטיילצונעמען אין גורל. די קוויטונגען דאַרפען פערלאַנגט ווערען פון 1-טען סעפּטעמבער אָן.
די פערוואַלטונג פון אַרבייטער=פערבראַוכס=
קאָאָפּעראַטיוו „האַמער" אין לאָדז.

OGŁOSZENIE.

Magistrat m. Łodzi, Wydział Przedsiębiorstw Miejskich, daje do wiadomości PP. Właścicieli dorożek samochodowych, stosownie do § 11 Przepisów o eksploatacji dorożek samochodowych w m. Łodzi, każda dorożka z dniem 1 września 1928 r. obwiązana jest posiadać na widocznem miejscu umieszczoną

Książkę Zażaleń,

która powinna być przedstawiona pasażerom na każde ich żądanię, a Magistratowi raz miesięcznie t. j. w pierwszym tygodniu każdego miesiąca.

Niezastosowanie się do powyższego pociągnie za sobą skutki przewidziane w § 23 wyżej wymienionycg przepisów.

MAGISTRAT m. ŁODZI
Wiceprezydent (—) ST. RAPALSKI.

מעדכען = גימנאַזיום
פון קלאַרא וואָלפּזאָן פּאָמאָרסקאַ 18 אין גאָרטען
מאַכט בעקאַנט, אַז עס ווערען אָנגענומען שילערינס אין אַלע קלאַסען (פון Ao ביז VIII). זעהר אַ גרויסע אויפמערקזאַמקייט ווערט געלייגט אויף די ערציהונג ווי אויך יודישע למודים. איינשרייבונגען טעגליך פון 1—9 און 4—6. פרייזען צוגענגליכע!
ביים גימנאַזיום איז טעטיג אַ פּאַרשולע (קינדער-גאָרטען) פאַר קינדער פון 3—7 יאָהר, לויט נייעסטען סיסטעם פון ד"ר מאַריא מאָנטעסאָרי.

טליתים-פאַבריק
[illegible]
ביי א. ח. ציטרינאָווסקי קאַמיענאַ 1.
[illegible]

Dr. SOŁOWIEJCZYK
(ARKADJUSZ)
Andrzeja 4, tel 29-85
צוריקגעקעהרט.

א קוואַליפיצירטער
וועבער אויף גאָבע-
לין ווערט געזוכט ביי
שטערן וואָלטשאַנסקאַ 27.

עלעקטראָטעכנישער ווערקשטעל
Jan Jungowski
ŁÓDŹ, PIOTRKOWSKA 128.
אינסטאַלאַציעס פון: קראַפט-ליכט, אַקומולאַטאָרען, בליץ-אָבלייטער, טעלעפאָנען און גלאָקען.
רעפּעראַטור פון: מאָטאָרען, דינאַמאָ מאַשינען, טראַנספאָרמאַטאָרען, צוגבייטונג פון בייע טיילען, גאַבי, קאָלעקטאָרען און לאַגערס.
בוי פון: בעוועג-אויסער.
קויף און פערקויף פון: מאָטאָרען, דינאַמאָ-מאַשינען און עלעקטראָטעכנישע מאַשינען.

שמיק-אַרבייטער
האַנד-נייהעריגס
ווי אויך אַ לערן-יונגעל
צו דאַמען-אָקרימשע
ווערען געזוכט
ביי פאַסטערנאַק,
צעגעלניאַנע 43.

2 צימער אויף אַ ביוראָ
מיט אַ סעפּאַראַטען אדער בעסערען איינגאַנג
אין צענטרום שטאָט
ווערט געזוכט.
אָפערטען אונטער „ביוראָ" אין „נייעם פאָלקסבלאַט".

השבת אבדה.
עס זענען פערלוירען געוואָרען פאָלגענדע וועקס.
לען: 1) אויף 40 זל. אויסשטעלער פייערשטיין, צאָהל-באַר 22/9 ד. י. 2) אויף 100 זל. צאָהלבאַר 12 30 ד. י. 3) אויף 17.50 זל. אויסשטעלער גאָלדמאַן, צאָהלבאַר 1/9 ד. י. ווי אויך אַ פּראָטעסט אויף 60 זל. אויס-שטעלער ב. קאָלף. די וועקסלען ווערען ערקלערט אַלס אומגילטיג און דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג צו סטרזשיזשעווסקי אויף זגערזשער 30a.

אין דער 7 קל. שולע
פון ש. זיעלאַנקאַ
68|70 ווסכאָדניא 68|70
ווערען אָנגענומען שילער און ווערען פאָרגעבריים אין אַלע הויכע מיטעל-שולען. אַ ספּעציעל געוויכט ווערט געלייגט אויף די העברעאישע שפּראַך און אויף אַלע יודישע למודים.
די למודים הויבען זיך אָן זונטאָג ד. 2/9

LEKARZ DENTYSTA צאָהן=אַרצט
St. GELBERG
זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08-31.
צוריקגעקעהרט.
היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע ציינער און מויל-קראַנקה.
צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער.
נעהמט אָן פון 9—7 אָוונד.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראָקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	11—10 8—2 7—6
ד"ר ראָזשאַנסקי הויט און געשלעכט קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק אויגען-קראַנקהייטען	2—1 6—7
ד"ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	12—16 4—5
ד"ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	$1-1^{1}/_{2}$ 5—6
ד"ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנקהייט.	4-5 זאָג 1—2
ד"ר ווייגבערג אינ. הערץ, לונגען-קר.	11-1 $5^{1}/_{2}$—7
ד"ר סטאָפּעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענסקי צאָהן-אַרצט	3—7
ל. ראָזען צאָהן-אַרצט	9—2

[illegible]
אַ רענטגען-אינסטיטוט
[illegible]
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.
ערצטליך-קאָסמעטיש. גאַבינעט
ערצ. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

אַבאָנעמענט-פּרייז: [illegible] אין לאָדז — 5 זל. [illegible] — 6 זל. [illegible]

אַנאָנסען-פּרייז: [illegible] 60 — [illegible] 15 — [illegible] 100 [illegible]

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", [illegible]